

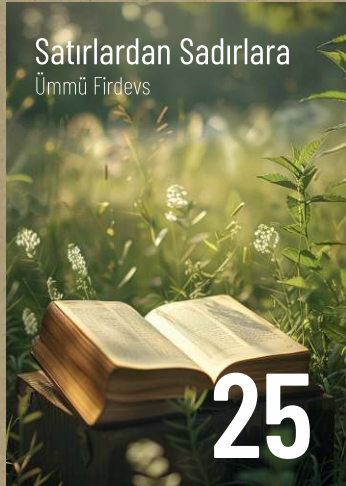
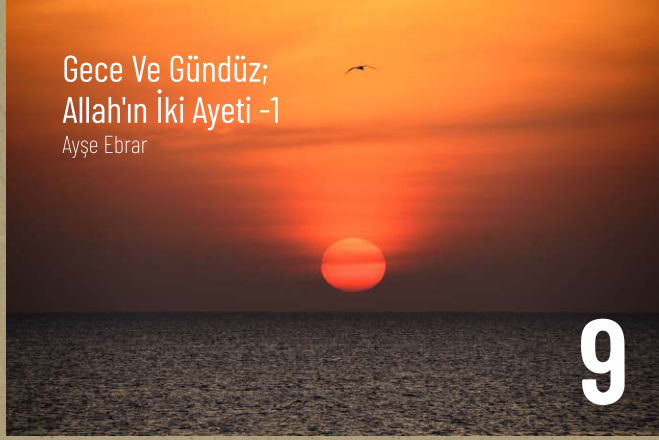
Takva

REBİÜLEVVEL 1447

Allah'ın Yardımcıları Olun!

Bilal Özbuğday

Bismillahirrahmanirrahim

Hamd, ancak Allah (cc) içindir. O'na hamd eder, O'ndan yardım ve mağfaret dileriz. Nefislerimizin şerrinden, amellerimizin kötülüğünden O'na sığınırız. Allah (cc) kimi hidayete erdirirse onu saptıracak, kimi de saptırırsa onu hidayete erdirecek yoktur. Salat ve selam da O'nun, bizlere rehber olması için gönderdiği peygamberi Muhammed'e (sav) olsun.

Dine hizmet etmemizi gerekli kılan sebeplerden birisi de din üzere sabit kalabilmemiz içindir. Din üzere sabit kalmak için Allah'ın dinine hizmet etmemiz gerekir. Çünkü Allah'a ve O'nun dinine yardım edenler için Rabbimiz bunu vadetmiştir. Bu, yalnızca bir sorumluluk değil, aynı zamanda Allah'ın bizlere sunduğu büyük bir nimettir. Peki, bizler bu nimeti ne kadar değerlendiriyoruz?

Gece ve gündüzün Allah'ın ayetlerinden olduğunu bilmek, insana hem varoluşunu hem de Rabbine karşı sorumluluklarını hatırlatır. Çünkü bu iki zaman dilimi bir yandan Allah'ın mutlak kudretini ilan ederken, diğer yandan insana hayatın dengesini, vakitlerin kıymetini ve şükürün gerekliliğini öğretir. Bu derin anlayış, insanın her anını daha bilinçli yaşamasına vesile olur.

Belki de bu zamanın en zorlu imtihanı kardeşlik hudutlarını, haklarını koruyabilmektir. Müslümanların haklarını hatırlatmak adına bu ayki hadisimiz şöyle "Müslüman, müslümanın kardeşidir. Ona zulüm ve haksızlık yapmaz, yardımı kesmez ve onu hakir görmez. —Peygamberimiz üç defa göğsüne işaret ederek buyurdular ki— takvâ buradadır. Müslüman kardeşini hor ve hakir görmesi, bir kimseye şer olarak yeter. Her müslümanın kanı, malı ve ırzı, başka müslümana haramdır."

Dergimizin içerisindeki, kıymetli yazarlarımızın, özenle hazırladıkları diğer yazılarımızı da okumanız ve faydalanmanız ümidiyle...

Başarı Allah'tandır.

Velhamdulillahi Rabbil âlemin...

Editör

Allah'ın Yardımcıları Olun!

Bilal Özbuğday

Takva

Eylül 2025
57. Sayı

takvadergisi.org

Ne yazık ki içerisinde bulunduğumuz dönem Allah'ın ve Rasulü'nün sözlerinin kaale alınmadığı, vahye sırt çevrilen bundan dolayı da toplumun ifsadının zirveye ulaştığı bir dönemdir.

Bu gibi dönemlerde İslam, kendisine müntesip olan neferlerden özel çabalar ve gayretler talep eder. Allah azze ve celle kâinatta her şeyi bir sebebe binaen yaratmıştır.

Hiç şüphesiz ki O kimseye muhtaç olmadan yardımını gönderebilir, yeryüzünden küfrü ve şirki izale edebilir. O'nun buna gücü yeter. Ancak Rabbimiz bunu, kulların ve toplulukların dine dönmesi ve sahip çıkması ile yapmak ister. Bu durum kullarını imtihan etmesinin bir gereğidir. Rabbimiz şöyle buyurmaktadır;

وَلَوْ يَشَاءُ اللَّهُ لَآتَيْنَاكُمْ مِنْهُمُ وَلَكِنْ لِيُنْظُرَ بَعْضُكُمْ مِنْ بَعْضٍ
وَالَّذِينَ قُتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَلَنْ يُضِلَّ أَعْمَالَهُمْ

"Eğer Allah dileseydi, onlardan öğ alırdı. Fakat sizi birbirinizle denemek için böyle yapıyor. Allah yolunda öldürülenlere gelince, Allah onların amellerini asla boşa çıkarmayacaktır."¹

Yani eğer Allah azze ve celle murad etseydi hiçbir kimseye gerek duymaksızın yeryüzündeki tüm kafirlerin hakkından gelir, tüm zulmü izale eder, zalimlere dünyada elim verici bir son hazırlardı. Ancak Müslümanlar, üzerine düşen görev ve sorumlulukları yerine getirip getirmeyeceğini ispatlamak ve içlerinde taşıdıklarını ortaya çıkarmak için kâfirlerin küfürlerini, zalimlerin zulümlerini ortadan kaldırmak için üzerlerine düşeni yapmak zorundadırlar. Bu imtihanın özüdür.

Allah azze ve celle, bir çığlık, bir deprem, bir tufan veya bir rüzgar göndererek kafirlere azap edebilir. Ancak böyle olması halinde müminlere yüklenen görevlerin yerine getirilip getirilmediğini belli edecek imkânlar ortaya çıkmazdı.

أَمْ حَسِبْتُمْ أَنْ تُدْخِلُوا الْجَنَّةَ وَلَمَّا يَعْلَمِ اللَّهُ الَّذِينَ
جَاهَلُوا مِنْكُمْ وَيَعْلَمِ الصَّابِرِينَ

"Yoksa siz; Allah, içinizden cihad edenleri (sınayıp) ayırt etmeden ve yine sabredenleri (sınayıp) ayırt etmeden cennete gireceğinizi mi sandınız?"²

فَاتِلُوهُمْ يُعَذِّبُهُمُ اللَّهُ بِأَيْدِيكُمْ وَيُخْرِجُهُمْ وَيَنْصُرْكُمْ عَلَيْهِمْ
وَيَشْفِ صُلُوحَ قَوْمٍ مُؤْمِنِينَ
وَيُذْهِبْ غَيْظَ قُلُوبِهِمْ وَيَتُوبَ اللَّهُ عَلَى مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ
عَلِيمٌ حَكِيمٌ

"Onlarla savaşın ki, Allah onlara sizin ellerinizle azap etsin, onları rezil etsin, onlara karşı size yardım etsin, mü'min topluluğun gönüllerini ferahlıtsın ve onların kalplerindeki öfkeyi gidersin. Allah, dilediğinin tövbesini kabul eder. Allah, hakkıyla bilendir, hüküm ve hikmet sahibidir."³

Bu ayetler her ne kadar cihad ile ilgili ayetler olsa da Allah'ın dini hakkında mücadele etmenin tamamını kapsamaktadır.

Bununla birlikte Allah azze ve celle cihad ve mücadele ile söz konusu topluluğun eğitilmesi, müminlerin nefislerinin arınması, düzelmesi gibi hususları da arzulamaktadır. Allah azze ve celle, mümin olan kulları için hayır dilemekte, onları denemekte, eğitimden geçirmekte, durumlarını düzeltmekte ve büyük iyiliklere götüren yolların kapısını önlerine açmaktadır.

¹ (47/ Muhammed 4)

² (3/ Ali İmran 142)

³ (9/ Tevbe 14-15)

Günümüz vakiasını nasıl okuyoruz?

Günümüzde İslam dini el üstünde tutulan bir din mi?

Yoksa hükümleri ayaklar altına alınan bir din mi?

Gökyüzünde ve yerin altında Allah'ın otoritesi hakim olduğu gibi yerin üzerinde de O'nun otoritesi mi hakimdir?

Yoksa O'nun hükümleri ve hâkimiyeti terk edilip yok mu sayılmaktadır?

Bugün mazlum İslam coğrafyalarında halklar, insanlar, kadınlar ve çocuklar izzet ve refah içerisinde mi yaşıyorlar?

Yoksa insanlar bu topraklarda kanları akmış, evlerinden kovulmuş mustazaf konumundalar mı?

Toplumumuz vahiyle yön bulan, Allah'ın ve Rasulü'nün önüne asla geçmeyen bir toplum mu?

Yoksa Allah'ın kitabından uzak olarak yaşayan, vahyin rehberlik ve önderlik etmediği bir toplum mu?

Bu sorulara elbette olumsuz cevaplar veririz. Bu bir durum tespitidir. Asıl cevap verilmesi gereken soru ise bu durum tespitinden sonra ne yapılması gerektiğidir. Durumlar bu halde iken, vaziyet işin içinden çıkmaz hale geldiğinde Müslümanların yapmaları gereken nedir?

Rabbimiz şöyle buyurmaktadır;

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُونُوا أَنْصَارَ اللَّهِ

"Ey iman edenler! Allah'ın yardımcıları olun."⁴

⁴ (61/ Saf 14)

Müslümanların yapmaları gereken ayette de geçtiği gibi Allah'a yani Allah'ın dinine yardım etmektir. Allah azze ve celle yardıma muhtaç değildir. Davası ve dini de yardıma muhtaç değildir. Rabbimiz her istediğini her istediği anda yapmaya muktedir. Ancak bu söz konusu yardım, müminler için gereklidir.

Vakıalar böyle iken Müslümanın yapması gereken; sorumluluk bilinci taşıyarak Müslümanların aleyhine olacak hususların ortadan kalkması için çalışmasıdır.

Müslümanların Mekke'deki durumları ile Medine'deki ve halifeler dönemindeki durumunu düşünecek olursak ikisi arasında fark olduğu neticesine varırız.

Mekke'de Müslümanlar mesai kavramı olmaksızın şiddetin, sıkıntının, imtihanın içerisinde sürekli bir mücadele içerisinde iken, Medine'de İslam devleti kurulduktan sonra gücün, kuvvetin elinde bulundurulduğu, iş ve güçleri ile ilgilenme imkânlarının olduğu durumları gözlemledik.

Bu tespit ile birlikte Mekke ile Medine Müslümanlığının da birbirinden farklı olduğunu anlarız. Mekke'de takınılması gereken tavırla, Medine'de takınılması gereken tavrın farklı olduğu aşikardır. Mekke ve Mekke gibi ortamlar insandan hesapsız mücadele ve hizmet beklerken, Medine gibi ortamlar insanların biraz daha eskiye nazaran rahatlayabilecekleri ortamlardır.

Bizler Mekke gibi ortamlarda Medine Müslümanlığı yaşıyoruz. Evden işe, işten eve gidip geline, mücadele edilmeyen, konforun pençesinde, sadece dünyalıklarımıza bağlı, başkalarının din ve dava için mücadelesini izlemek ile meşgulüz.

Mekke'de hesapsız vermek gerekirken, Medine'de kırkta bir zekat yeterli olmakta idi. Mekke'de gece gündüz birbirine karışmışken, Medine'de namaz vakitlerinde mescitlerde düzenli bir hale gelinebilirdi. Mekke'de sıkıntı, eziyet, işkence ile mücadele varken, Müslümanların sırtları işkenceden başka bir şey görmez iken, Medine'de eziyet, işkence ve sıkıntı çözülmüş, Müslümanlar biraz rahat yüzü görmüştür.

Dolayısıyla Mekke'nin sorunları ile, Medine'nin sorunları aynı olmadığı gibi tavırları ve beklediği Müslümanlar da aynı değildir. Mekke gibi ortamlarda Müslümanların Mekke'deki Müslümanlığı yakalamak için uğraşmaları gerekir.

Bu bir hizmet çağrısıdır. Tevhide davet etmek için, ızdırap içerisindeki Müslümanların ızdırabı sona ersin diye; ilim, davet, infak ve meziyet ehli kim varsa dine sahip çıkması ve dine hizmet etmesi için bir çağrı, bir nasihattir.

Her Müslümanın yapabileceği bir şeyler vardır. Feda edeceği, sunacağı, bu davaya adayacağı bir şeyleri vardır. Yeter ki kurban edecek kişinin samimiyeti olsun. İsmailerimiz yoksa Meryemlerimiz vardır. Çok paralarımız yoksa kuruşlarımız vardır. Meziyetlerimiz yoksa vakitlerimiz vardır.

Davamız için hareket etmeliyiz. Hizmet etmeliyiz, çabalamalıyız. Bu çabayı her bir fert kendi içerisinde elbette göstermelidir. Çabaların etkili hale gelmesi için ise çaba sarf edenlerin olabildiğince bir arada bulunarak hizmet etmeleri gerekir.

Dine hizmet etmemizi gerekli kılan sebeplerden birisi de din üzere sabit kalmaktır. Din üzere sabit kalmak için Allah'ın dinine hizmet etmemiz gerekir.

Çünkü Allah'a ve O'nun dinine yardım edenler için Rabbimiz bunu vadetmiştir. Bununla birlikte içinde bulunduğumuz bu durumdan O'nun yardımı olmadan çıkmak mümkün değildir. Her zaman Rabbimizin yardımına ihtiyaç duymaktayız. Rabbimiz şöyle buyurmaktadır;

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِن تَنْصُرُوا اللَّهَ يَنْصُرْكُمْ
وَيُثَبِّتْ أَقْدَامَكُمْ

“Ey iman edenler! Eğer siz Allah'a yardım ederseniz O da size yardım eder ve ayaklarınızı sabit kılar.”⁵

Dine hizmet etmek geçici bir heves, bir gönül eğlencesi olmamalıdır. Ya da kişinin gençliğinde rağbet ettiği orta yaşta fren bastığı, yaşlandığında vazgeçtiği bir durum da olmamalıdır. Birilerinin ikna ve nasihatleri ile dört elle sarılıp, sonradan terk ettiği bir iş de olmamalıdır. Müslüman ferdin durumu, anlayıp vakıayı kavrayıp yapmış olduğu bilinçli bir tercih olmalıdır. Müslümanların Allah yolundaki çalışına istekleri bilinçli bir tercihe dönüşmediğinde geçici kalabilmektedir. İslami hareket devamlı ve sürekli. Emekliliği yoktur. Şartlar ve kişiler değişse de insanın hizmet etmesi devam etmelidir.

Davaya hizmet etmek bilinçli bir tercihe dönüşmediğinde geçici bir heves olarak kalabilir. Hizmet etmek, yolun zorluklarını bilmekten, meşakkatleri göğüslemekten geçer. Müslüman kişi, hizmetin ve davanın kendisinden neleri, ne zamana kadar beklediğini tam anlamadığında o davaya tam manası ile hizmetçi olması mümkün değildir. Davaya hizmet etmek, geriye dönüp bakmamayı gerektirir.

⁵ (47/ Muhammed 7)

Ebu Hureyre (radiyallahu anh)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (sav) şöyle buyurdu:

"Allah'ın salât ve selâmı üzerlerine olsun, önceki peygamberlerden biri düşmanla savaşmaya (cihada) çıktı. (Hareketinden önce) ümmetine şöyle seslendi:

– Bir hanımla evlenmiş olup onunla henüz gerdeğe girmemiş olan, yaptığı evin henüz çatısını çatmamış olan, gebe koyun veya deve alıp yavrulamasını bekleyen kimse peşime düşmesin! Bu sözleri söyledikten sonra yola çıktı. İkinci sularında (düşman) yurduna vardı. Güneşe hitaben;

– Sen de ben de emir kuluyuz dedi; sonra;

"Allah'ım onun batmasını geciktir" diye dua etti.

Bunun üzerine orayı fethedinceye kadar güneşin batması geciktirildi...."

Bu hadisin başında konumuzu destekler nitelikte ciddi bir öğreti bulunmaktadır. İnsanın dönüp bakacağı, kalbini bağlayacağı, aklını meşgul edeceği şeyler ile hizmete kendisini tamamen vermesi mümkün değildir.

Geçmiş dönemde yaşamış bir peygamber, ordusu içerisinde bir kadın, bir ev, bir hayvana kendisini bağlayıp, kendisini meşgul eden şeylerle bir mücahidi yanında istememektedir. Çünkü böylesi bir kişi tamamen hizmet edemez, eder ise de geri dönmesi mümkündür.

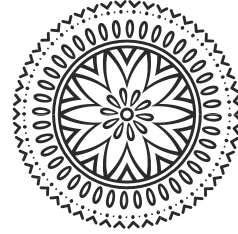
Bu da bize gösteriyor ki; zorluklara rağmen davaya hizmet etmek, bilinçli olarak bir tercihte bulunmaktır.

Allah azze ve celle bizleri dertli kullarından eylesin...

Bizlere derdimizi sevdirdin...

Davanın hizmetçisi olma mertebesine bizleri ulaştırsın...

Ve o yoldan geri çevirmesin... Amin...

Gece Ve Gündüz; Allah'ın İki Ayeti - 1

Ayşe Ebrar

Eylül 2025
57. Sayı

takvadergisi.org

İnsanoğlunun her gün farkına varmadan şahit olduğu en büyük mucizelerden biri, gecenin ardından gündüzün, gündüzün ardından da gecenin gelmesidir. Çoğu zaman insan için sıradan bir olay gibi algılanan bu döngü, aslında Kur'an-ı Kerim'in sıkça hatırlattığı, Allah'ın kudretini ve azametini gözler önüne seren kevnî ayetlerden biridir.

Ne var ki bugün insanlar, Allah'ın (cc) hem vahyî ayetlerini (Kur'an hükümlerini) hem de kevnî ayetlerini (gökyüzü, yeryüzü, gece, gündüz, güneş, ay gibi) görmezden gelmektedir. Teknolojik buluşlar, elektrik veya ampul gibi icatlar gündeme getirilip takdir edilirken, kâinatı yoktan var eden ve tüm yeryüzünü güneşle aydınlatan Allah'tan söz edilmez. Bir geminin deniz üzerinde yüzmesindeki harikuladeliğe hayran kalınır; ancak o gemiyi suyun üzerinde tutan Rab hatırlanmaz. İnsan, icatlarla birbirini över ve yüceltirken; kevnî ayetleri, yani kâinatın eşsiz yaratılışını tefekkür etmez. Böylece kevnî ayetler gündeme taşınmaz, üzeri örtülür ve insanı Allah'a yakınlaştıracak hakikatler unutulur.

Rabbimiz, gece ve gündüzün kevnî ayetlerden olduğunu şöyle haber vermektedir:

"Geceyi ve gündüzü (Allah'ın kudret ve azametine delalet eden) iki ayet kıldık. Gece ayetini silip gündüz ayetini aydınlık kıldık ki Rabbinizin ihsan ve lütfunu arayasınız; yılların sayısını ve hesabı bilesiniz. Biz her şeyi böyle ayrıntılı şekilde açıkladık."¹

Bu ayet, gece ve gündüzün yalnızca birer zaman dilimi olmadığını; insanın ibretle bakması gereken kevnî ayetlerden olduğunu göstermektedir.

Rabbimiz, gece ve gündüzü tıpkı gökyüzü, yeryüzü, güneşin doğup batışı ve yıldızlar gibi birer ayet olarak tanıtmıştır. "Ayete" kelimesi burada Allah'ın varlığını ve kudretini hatırlatan işaret anlamındadır. İnsan, gece ve gündüzü tefekkür ederek Allah'a yaklaşmalıdır; aksi hâlde bu işaretlerden fayda görmez. Nitekim Kur'an ayetleri okunup yaşanmadığında kişiyi Allah'a yaklaştırmadığı gibi kevnî ayetler de tefekkür edilmedikçe kişiyi Rabbine ulaştıran vesileler olamaz.

Gece ve gündüzün Allah'ın ayetlerinden olduğunu bilmek, insana hem varoluşunu hem de Rabbine karşı sorumluluklarını hatırlatır. Çünkü bu iki zaman dilimi bir yandan Allah'ın mutlak kudretini ilan ederken, diğer yandan insana hayatın dengesini, vakitlerin kıymetini ve şükürün gerekliliğini öğretir. Gecenin huzur veren sükûneti, gündüzün canlılık ve bereketi, kulun hem ruhunu hem bedenini terbiye eden iki büyük nimettir. İnsan bu hakikati idrak ettiğinde, her gün doğumu ve her gece çöküşü onun için sıradanlıktan çıkar; bir iman tazelemesi ve derin tefekkür vesilesi olur.

Bu gerçeği kavrayan kimse, gafletten uyanır ve hayatına derinlik katar. Çünkü gece ve gündüzün ilahî bir ayet olduğunu anlayan kişi, onların sadece zaman akışı olmadığını; Allah'ın kudretini, rahmetini ve yaratışındaki hikmetleri ilan ettiğini fark eder. Böylece gündüzü sadece çalışma, geceyi yalnızca uyku vakti olarak değil; her ikisini de Allah'a yaklaşmaya vesile kılacak fırsatlar olarak görür. İşte bu bakış açısı, insanı sıradanlığın dar çemberinden çıkarıp kulluğun hakikatine ulaştırır.

¹ (17/İsrâ 12)

Allah (cc) bu âlemde her şeyi öyle düzenli, tertipli ve yerli yerinde yaratmıştır ki, O'nun yaratışındaki mükemmellik aklı olan herkesin kabul edeceği bir hakikattir. Yerin, göklerin, gecenin, gündüzün, mevsimlerin yaratılışı hep bu mükemmelliğin delilidir. Gece ile gündüzün ardı ardına gelmesi de Allah'ın varlığının ve kudretinin apaçık belgelerindendir. Bu hakikat Kur'an'da birçok kez vurgulanmış, üzerinde ibretle düşünülmesi istenmiştir. Nitekim Bakara Sûresi'nde şöyle buyrulur: **"Göklerin ve yerin yaratılışında, gece ile gündüzün birbiri ardınca gelişinde... düşünen kimseler için ibretler vardır."**²

Bir insan, aklını kullanıp gece ve gündüz üzerinde biraz tefekkür etse, hemen Allah Teâlâ'nın varlık ve birliğini idrak eder. Çünkü onları aralıksız ve aksatmadan peş peşe getiren, bu düzeni devam ettiren Allah'tan başka hiçbir güç yoktur.

Gece ve gündüzün oluşu, dünyanın kendi etrafında dönmesine bağlıdır. Mevsimlerin meydana gelişi ise dünyanın güneş etrafındaki dönüşüyle gerçekleşir. Geceler uyku ve dinlenme içindir; kış mevsiminde buna daha çok ihtiyaç duyulduğundan geceler uzun, gündüzler kısadır. Yaz aylarında ise çalışmaya daha fazla ihtiyaç duyulduğundan geceler kısa, gündüzler uzundur.

Gündüzün Geceye, Gecenin Gündüze Karışması

Birçok ayette, gece ve gündüzün Allah tarafından nasıl birbirine katıldığı ve insan ömrünün bu iki zaman diliminde nasıl şekillendiği haber verilmektedir. İnsanın ömrünün yarısı gecede, yarısı da gündüzde geçer.

"Görmedin mi? Allah geceyi gündüzze, gündüzü de geceye katar. Güneş'i ve Ay'ı emre amade kılmıştır. Her biri belirlenmiş bir süreye doğru akıp gitmektedir. Şüphesiz Allah, yaptıklarınızdan haberdardır."³

Işık kirliliğinin olmadığı veya çok az olduğu, dağların ufku kapatmadığı bir ortamda gökyüzünü seyredenler görürler ki; ortalık tamamen karanlıkken önce fecr-i kâzip (yalancı fecir, birinci fecir) denilen bir fenomen belirir. Bu, karanlığı adeta dikey olarak yaran bir ışık gibidir. Ancak kısa süreli bu aydınlanmadan sonra yeniden karanlık hâkim olur. Ardından ufukta yatay şekilde yayılan, giderek genişleyen fecr-i sâdik (doğru fecir, gerçek fecir, ikinci fecir) başlar. İkinci fecir aynı zamanda imsak vaktidir. Bu vakitle güneşin doğuşu arasında ortalama bir saatlik süre vardır. İşte bu süreçte gündüz, gecenin içine adeta yavaş yavaş dâhil edilir. Başka bir ifadeyle gündüz, geceye enjekte edilmektedir. Sonuç olarak "sabah" adını verdiği-miz zaman dilimi bir anda değil, adım adım gerçekleşen bir hadisedir.

Akşam da benzer şekilde oluşur. Güneş birden batmaz, karanlık bir anda çökmez. Gün batımının çıplak gözle rahatça izlenebildiği, ışık kirliliğinin az olduğu bir yerde gözlemlendiğinde, havanın renginin ve canlılığının yavaş yavaş kaybolduğu görülür. Böylece aydınlık aşama aşama azalırken, karanlık adım adım artar. Güneşin batışına 45 dakika kala hâlâ açık havada kitap okunabilirken, batışa 10 dakika kala bu mümkün olmayabilir. Bu süreç boyunca gece, gündüzün içine sokulmakta gibidir. Nihayet güneş tamamen kaybolunca karanlık hâkim olur; yatsı vaktinden sonra ise her yer bütünüyle geceye bürünür.

² (2/Bakara 164)

³ (31/Lokmân 29)

Gecenin siyah perdesi yeryüzünü kapladığında insanın gözleri etrafını seçemez olur, sessizlik çöker, her şey istirahate çekilir. Fakat Rabbimizin kudretiyle ufuklardan yavaş yavaş sökülüp gelen aydınlık, karanlığın bağrını yarar; siyahın yerini beyaz alır, gölgeler dağılır. Güneşin doğuşuyla birlikte kâinat yeniden dirilir, âdeta ölü toprağını üzerinden atar. İşte bu, her gün tekrar eden fakat her defasında yeniden yaratılan, insanın gözleri önünde cereyan eden en büyük mucizelerden biridir. Kur'ân-ı Kerîm'de şöyle buyrulur: **"Allah geceyle gündüzü çevirip durmaktadır. Şüphesiz bunda basiret sahipleri için ibretler vardır."**⁴

Ne müthiş bir tasvir! Gece ve gündüz bir çark gibi döndürülmekte, insanın gözleri önünde ibret levhaları sergilenmektedir.

Bir tarafta gündüz, bir tarafta gece. İkisinin arasında ise aydınlık ile karanlığın birbirine karıştığı alacakaranlık bölge vardır. Dünyayı ince bir kabuk gibi saran atmosfer, güneş ışığını aldığı yerde parlak görünür; geceye doğru ise giderek silikleşir. Alacakaranlık hattında güneş ışınları bulutlara kızıl yansımalar verir ve bu durum her akşam seyrine doyumlanmaz bir grup manzaralarını ortaya çıkarır. Dünyanın dönüşüyle bu hat sürekli değişir ve Kur'ân'ın tasvirleri apaçık ortaya çıkar:

"O, gecenin örtüsünü, peşi sıra kovalamakta olan gündüzün üzerine atar."⁵

"Gökleri ve yeri hak ile yarattı. Geceyi gündüze, gündüzü de geceye sarıp dolar. Güneş'i ve Ay'ı emre amade kıldı. Hepsi belli bir süreye kadar akıp gider. Dikkat edin, O, üstün kudret sahibi, her şeye galip olan El-Azîz'dir; günahları bağışlayan, kullarını koruyan El-Ğaffâr'dır."⁶

Ayetlerden anlaşıldığı üzere, hiçbir gece gündüzün önüne geçmez. Her gök cisminin tâbi olduğu bir hareket, yani yaratılış yasası vardır. Hepsi bu kanunlar çerçevesinde düzenli şekilde varlıklarını sürdürürler. Gece sürekli gündüzü kovalar; demek ki arada gündüz olmadan iki gece gelmez, aynı şekilde arada gece olmadan iki gündüz de olmaz. Bu hakikat, birçok ayette gece ile gündüzün birbirini izlemesinin Allah'ın varlığının delillerinden biri olarak zikredildiğini gösterir.

"Ne Güneş Ay'a yetişebilir, ne de gece gündüzü geçebilir. Her biri bir yörüngede yüzmektedir."⁷

Ayın Işığının Silinmesi

"Gece âyetini silip gündüz âyetini görünür kıldık..." ifadesi farklı şekillerde açıklanmıştır.

Bir yoruma göre; gecenin delili karanlık, gündüzün delili ise aydınlıktır. Buna göre kastedilen, sabaha doğru gecenin karanlığının yavaş yavaş silinmesi, yani dünyanın aydınlanmasıdır.

Başka bir yoruma göre; gecenin delili ay ışığıdır. Ayın ışığının hilâlden başlayıp dolunaya ulaşması, ardından gün geçtikçe azalması ve nihayet gökyüzünün karanlığa gömülmesi "gecenin âyetinin silinmesi"dir.

Bir diğer yoruma göre ise "Gecenin âyetini sileriz" ifadesinden, ayın ışığını güneşten aldığı veya ayın bir zamanlar ışıklı bir yıldız iken daha sonra ışığının sönüp karardığı anlaşılır. Çünkü âyette ayın ışığının söndürülmesinden, buna karşılık güneşin ışık verici kılınmasından bahsedilmektedir. Bu da ayın başlangıçta bir ateş kütlesi olduğunu, sonradan sönerek bugünkü hâlini aldığını göstermektedir.

⁴ (24/Nur 44)

⁵ (7/A'râf 54)

⁶ (39/Zümer 5)

⁷ (36/Yâsin 40)

Allah'ın ayı sildiğini bildirmesi üzerine müfessirler farklı görüşler ortaya koymuşlardır. Sahâbeden Ali (ra) ve Abdullah b. Abbas (ra), bugünkü ilmî bulgulara da uygun düşen bir yorumda bulunmuşlardır. Onlar, âyetten geçen "gecenin alâmetini sildik" ifadesini açıklarken, ayın önceden güneş gibi olduğunu fakat Allah'ın onu silik hâle getirdiğini söylemişlerdir. Bazılarına göre ise ay, ilk yaratıldığında zaten bu şekilde silik yaratılmıştır

Muhammed b. Ka'b el-Kurazî şöyle demiştir: "Gece için bir güneş, gündüz için de bir güneş vardı. Gece güneşi yok edildi; işte aydaki silinti odur."⁸

Şu hâlde, gerek ayın yüzeyindeki karanlık lekeler, gerek ışığının giderek büyüüp küçülmesi ve nihayet kamerî ayın son günlerinde kaybolup yeniden hilâl olarak belirmesi, o silmenin bir neticesidir.

Ayın nurunun kendiliğinden olmayıp güneşten yansıdığı, astronomi bilginlerince öteden beri bilinmekteydi. Ancak ayın önceleri güneş gibi ışık verici iken sonradan sönmüş olduğu bilinmiyordu. Bu bilgi, Kur'ân-ı Kerîm vasıtasıyla öğrenilmiş, bilim insanları da düşüncelerini bu temelin üzerine inşa etmişlerdir.

Bilindiği üzere ay, yalnızca güneşten gelen ışığı yansıtır. Bu nedenle güneş, gönderdiği ışıkla karanlığı gündüze çevirip her şeyi apaçık gösterirken ay, yansıttığı ışıkla sınırlı bir aydınlık sağlar. Âyetten de **"...gecenin âyetini silip gündüzün âyetini aydınlatıcı yaptık"** buyrulmaktadır. Bu ifade, ayın ışığının kendine ait olmadığını açıkça ortaya koymaktadır. Bundan dolayı asırlar önce yaşamış müfessirler, âyeti bugün bizim anladığımız şekilde tefsir etmişlerdir.

Gece ve gündüz, her gün gözlerimizin önünde işlenen iki büyük mucizedir. Onlar yalnızca zamanın akışı değil; Allah'ın kudretini, rahmetini ve insanın kulluk sorumluluğunu hatırlatan ilahî işaretlerdir. Her gece karanlığın ardından doğan aydınlık, insana yeniden dirilişi; her gündüzün ardından gelen gece ise faniliği ve hesap gününü hatırlatır. İnsana düşen, bu işaretleri görüp gafletten uyanmak ve Rabbine yönelmesidir.

⁸ (Süyûtî, ed-Dürü'l-Mensûr, 5/248)

Kardeşlik

Burak Gültepe

Müslüman, Müslümanın Kardeşidir: Zulüm Yok, Hakaret Yok!

Bismillahirrahmanirrahim, Rahman Rahim olan Allah'ın adıyla;

İslam kardeşliğini bizler babalarımızdan miras almadık. Kardeşliğin sınırlarını belirleyen ve bizi aynı iman akidesi üzerinde kılan yüce Allah'tır. Yeni hudutlar çizerek, kendi anlayışlarımızı ön plana çıkararak, kişisel ego-ların girdiği, hüküm verme konusunda gereksiz bir cesurluğun yaşandığını zaman-larda yaşıyoruz. Belki de bu zamanın en zorlu imtihanı kardeşlik hudutlarını, haklarını koruyabilmektir.

Bir dolu kalbi hastalıkların içinde hase-tin fazlasıyla büyüdüğünü görüyoruz. Çoğu-muz kendimizi Yûsuf (as) yahut Bünyamin gibi mazlum biri olduğumuzu sanıyoruz. Ancak bu iş o kadar kolay değil. Diğer zulmeden kardeşlerin içinde olmamız olasıdır. Müslümanların bu haklarını hatırlatmak adına bu ayki hadisi şerifimiz şöyledir:

الْمُسْلِمُ أَخُو الْمُسْلِمِ لَا يَظْلِمُهُ وَلَا يَحْقَرُهُ وَلَا يَخْذُلُهُ .
التَّقْوَى هَاهُنَا وَيُشِيرُ إِلَى صَدْرِهِ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ بِحَسَبِ امْرِئٍ
مِّنَ الشَّرِّ أَنْ يَحْقَرِ أَخَاهُ الْمُسْلِمَ . كُلُّ الْمُسْلِمِ عَلَى الْمُسْلِمِ
حَرَامٌ دُمُهُ وَمَالُهُ وَعِزُّهُ رَوَاهُ مُسْلِمٌ

Ebû Hureyre radiyallahu anh'den riva-yet edildiğine göre Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Müslüman, müslümanın kardeşidir. Ona zulüm ve haksızlık yapmaz, yardımı kesmez ve onu hakir görmez.

- Peygamberimiz üç defa göğsüne işaret ederek buyurdular ki - **takvâ bura-dadır. Müslüman kardeşini hor ve hakir görmesi, bir kimseye şer olarak yeter. Her müslümanın kanı, malı ve ırzı, başka müslümana haramdır."**¹

Şerh:

Hor görmek; aşağılamak, yaptıklarını hiçe saymak, görmezden gelmek anlamına gelir. Ameli, sözü, görüşü ve mücadelesi hiçe sayılan, küçük görülen nice Müslüman vardır. Yapılan emeği, gayreti ve birçok hayrı görmeyip bir hataya odaklanmak acaba hangi adaletle sığar.

Nebi (sav) müminler arası ilişkileri anlatırken, **"Müslüman Müslümanı küçük görmez, aşağılamaz. Takvâ buradadır"** diye eliyle kalbine işaret etmiş, sonra da **"Müslüman kardeşini hor görmesi, kişiye kötülük olarak yeter"** buyurmuştur. Çünkü müslümanı tahkir etmek Allah'a karşı saygısızlığın bir sonucudur.

Müslüman olmayanların, Müslümanları hor görmesini anlamak kolaydır. Asıl zor ve anlaşılmaz olan, Müslümanın Müslümanı herhangi bir sebepten ötürü küçük görme-si ve tahkir (onur kırma) etmesidir.

İstihza kavramı kibir ile de doğrudan alakalıdır. Onun için kibirli bir kimse rahatlıkla başkalarını küçük görebilir. Çünkü kendini büyük görmektedir. Nebi (as) şöyle buyurur: **"Kibir ise hakkı kabul etmemek ve insanları hor görmektir."**²

Mümin, öncelikle kendi günah ve hata-larıyla meşgul olup ıslahı için çabalar. Aşağılamak için 'bu adam beş para etmez, zaten samimi değil' gibi sözler söylemez. Arkasından konuşmaz, yüzüne konuşur. Herkese açmaz mevzuları, onu ıslah edecek kimselere açar ve de sözün en güzelini söyler. Eğer böyle yapmaz ise araya şey-tan girer ve ayrılık tohumlarını eker.

¹ (Müslim)

² (Müslim)

"Kullarıma söyle, sözün en güzelini söylesinler; yoksa şeytan aralarına girer. Kuşkusuz şeytan insanların apaçık düşmanıdır."³

Efendimizin "takvâ buradadır" diye kalbine işaret buyurması, Müslümanların işledikleri birtakım günahlar sebebiyle küçümsenmemeleri, hor görülmemeleri, takvasızlıkla suçlanmamaları gerektiğini gösterir. Yani bir Müslüman bir günah işledi diye yerin dibine sokulmaz. Çünkü Allah saygısı demek olan takvanın yeri kalptir. Yeri kalp olan şeyi insanların görmesi ve bilmesi mümkün değildir. Böyle olunca da hiçbir kimsenin herhangi bir Müslümanı takvasızlıkla itham edip küçümsemesi câiz olmaz.

Bu durumun istisnaları var elbette ki; mesela bir kimse günahını açıktan işliyor ve çekinmiyor. Sigarasını içiyor, bankadan sakınmıyor, ağız bozuk... Müslümanlara vereceği olası zararlı durumlar için diğer Müslümanların haberdar edilmesi de bu kapsama girebilir.

Her iki manaya göre de Müslümanı küçük görmek, horlamak, aşağılamak insan için şer ve kötülük olarak yeter. Çünkü Müslümanı tahkir etmek, takvasızlığın, yani Allah'a karşı saygısızlığın bir sonucudur. Takvâ'dan yoksun olmak ise, büyük bir mahrumiyettir.

Hadisimiz de öncelikle Müslümanları uyarmakta ve "Müslümana, Müslüman kardeşini küçük görmesi şer olarak yeter, başka kötülük aramasına gerek yoktur" diye ifade edilebilecek çok ciddî bir tehdit anlamı taşımaktadır.

Müslüman Müslümanı niçin hakir görür; bunun birçok sebebi olabilir, başlıcaları şunlardır;

- * Kibir
- * Haset
- * Kalbi hastalıklar

İnsan kendisinde bulunan servetten ve ilimden dolayı bunlara sahip olmayan diğer Müslümanları düşük görebilir. Bu kesinlikle yanlış bir haslettir. Ayrıca bu, kalbinde büyük bir hastalık olduğunu da gösterir.

Âişe anamız, Efendimizi (sav) çok sever ve kıskanırdı. Bir gün Âişe (r.anha) şöyle dedi: 'Ey Allah'ın Rasûlü! Safiyye'nin şöyle şöyle oluşu sana yeter, dedim. (Ravilerden biri, bu sözle Âişe'nin (r.anha) onun kısa boylu oluşunu kastettiğini söylüyor). Bunun üzerine Peygamber (sav):

"Ey Âişe! Öyle bir söz söyledin ki, eğer o söz denize karışsa idi onun suyunu bozardı" buyurdu.

Âişe dedi ki, ben bir başka gün de kendisine bir insanın durumunu takliden hikâye etmişim. Bunun üzerine de Peygamber (sav):

"Bana dünyanın en kıymetli şeylerini verseler, ben yine de bir insanı hoşlanmayacağı bir şekilde taklid edip anmayı kesinlikle istemem" buyurdu.⁴

Müslümanın hakir görülmesi ve küçük düşürülmesi asla caiz değildir. Birileri birilerinin taklidini yapıp itibarıyla oynamamalıdır. Hadiste dehşet bir tabir vardır; **"söz denize karışsa suyunu bozardı"** Deniz ki, ucu bucağı gözükmeyen, çok büyüktür. Ancak buna rağmen bulandırır. Bu ifade, kötü sözün büyüklüğünü ve tehlikesini ortaya koymaktadır.

³ (17/İsrâ 53)

⁴ (Tirmizi)

Müslüman değerli olduğu gibi, onun itibarı da onuru da değerlidir. Bu hadiste davranış bozukluğu olan Müslümanların kendilerini ıslah etmesine teşvikte vardır.

Günaha Düşman Ol, Mümine Değil!

Güçlü mümin, zayıf müminden hayırlıdır. Ancak zayıf müminde hayır olmadığı sanılmasın. Sonuçta o da iman saflarında yer aldığından dolayı, günahkâr olsa bile onda da nice hayırlar mevcuttur. Günahını kötüle, ancak mümini yerin dibine sokma! Şeytana bu konuda yardım etme.

Güçlü mümin, Allah katında zayıf müminden daha hayırlı ve daha sevimsidir. Bununla beraber her ikisinde de hayır vardır.⁵

Sahabelerden biri, içki içme alışkanlığı olan bir sahabeyi birkaç kez bu suçtan dolayı cezalandırılmış halde görür. Bir seferinde yine aynı sebeple cezalandırılırken, orada bulunan bir sahabe: "Allah ona lanet etsin!" der. Bunun üzerine Resûlullah (sav) şöyle buyurur:

"Ona lanet etmeyin! Vallahi, onun Allah'ı ve Resûlünü sevdiğini biliyorum."⁶

Bazı rivayetlerde bu uyarıya şu ifade de eklenir: **"Şeytana yardımcı olmayın!"**

Bu, günah işleyen bir Müslümana karşı tavrımızın nasıl olması gerektiğini gösteren çok önemli bir örnektir. Suç işleyen kişi cezasını çekmişse, ona lanet etmek veya dışlamak yerine, ıslahına yardımcı olmak gerekir. Aksi halde şeytanın ekmeğine yağ sürülmüş olur.

Kelimelerini Seçmezsen Kardeşlik Zarar Görür!

Şirki tamamen reddetmiş, aynı akideyi paylaşan kardeşler arasındaki görüş ayrılıklarını da hoş görebilmeliyiz. Herkes aynı düşünecek diye bir kaide yoktur. Kardeşler arasında görüş ayrılıkları olabilir, bu son derece doğaldır. Herkesin aynı şekilde düşünmesini beklemek, fitrata aykırıdır. Bu ümmetin ittifak ettiği meselelerden çok, ihtilaf ettiği konular vardır. Asıl marifet, bu ihtilaflara rağmen kardeşliği sürdürebilmektir.

Eğer bu kolay olsaydı, herkes kardeşliği rahatça yaşardı. Ancak unutmamalıyız ki ciddi bir imtihandayız. Kim haddini aşacak, kim kardeşliğe sahip çıkacak, kim kelimelerini özenle seçecek ya da seçmeyecek... Hepimiz bu sınavın içindeyiz. Selef-i sâlihîn de bu imtihanlardan geçti. Onlar için de kolay değildi.

Ebû Zer (ra) ile Bilal Habeşi (ra) arasında görüş ayrılığı olmuştu. Söz uzadı ve sertleşmeye başladı. Ebû Zer bir anlık gaffletle; 'Sen bu işlerden anlamazsın siyah kadının oğlu' dedi.

Bilal (ra) ise durumu Rasulullah (sav) haber verdi; 'Müslüman olduktan sonra hala daha ırkımızdan dolayı suçlanacak mıyız ya Rasulullah' dedi?

Nebi (as) Ebû Zer'i çağırttı ve şöyle dedi; **"Onu anasının zenci olmasıyla mı ayıpladın? Sen öyle bir adamsın ki sende hala cahiliyet kokusu var. Bak, sen takva ile daha üstün olmadığın takdirde, beyaz veya siyah derililerden daha hayırlı değilsin."**⁷

⁵ (Müslim)

⁶ (Buhari)

⁷ (İbn Hanbel)

Ebu Zer (r.a) bu acı uyarı üzerine derhal Bilal Habeşi'nin evinin önüne gelir, Bilal Habeşi'yi çağırır ve yere yatar, yanağını yere koyar ve der ki; 'Ya Bilal! Senin o siyah ayağın benim bu beyaz yüzüme basmadıkça buradan kalkmayacağım! Yüzüme bas ve bana hakkını helal et!'

Bilal ise 'Kalk kardeşim. Bu yüz, basılmaya değil öpülmeye layıktır. Ben sana hakkımı helal ettim' dedi. Kaldırdı, onun gözlerinden öptü. Kucaklaştılar. Kalplerinde birbirlerine karşı bir şey kalmadı.⁸

Sevgi ve saygı önemli; birbirimize sert kaba olmamalı, gülümsemeye alışmalıyız. **"Din kardeşini güler yüzle karşılamak gibi (tabii) bir iyiliği bile sakın küçük görme"**⁹ şeklinde buyrulmuş olup, konuştuğumuzda dikkatli konuşmalı, kelimeleri özenle seçmeli, şeytana açık kapı bırakmamalıyız.

وَقُلْ لِعِبَادِي يَقُولُوا الَّتِي هِيَ أَحْسَنُ

"Sen kullarıma söyle, her zaman sözün en güzelini söylesinler."¹⁰

Evinize sebze meyve alıp götürürken bakmadan rastgele çürük çarık şeyleri doldurup gelir misiniz? Böyle bir şeyi kişi, ne kendisine ne de ailesine yakıştırır. Dinimizin ve kardeşliğimizin sebzeler kadarda mı değeri yok! İsteddiğimiz gibi amel ediyor, ağzımıza geleni söylüyor ve Müslümanların kardeşliğini paramparça ediyoruz.

Sözün en güzelini düşünüp söylemeliyiz. Acelecî, rastgele konuşan biri olmamalıyız. Eğer konuşmalarımıza dikkat etmezsek ne olur?

Ayetin devamı şöyle;

إِنَّ الشَّيْطَانَ يَنْزَغُ بَيْنَهُمْ إِنَّ الشَّيْطَانَ كَانَ لِلْإِنْسَانِ عَدُوًّا مُّبِينًا

"Çünkü şeytan aralarını açıp bozmaktadır. Şüphesiz şeytan insanın açıkça bir düşmanıdır."

Şeytan, pes etmeyen amansız düşmanımızdır. Eğer küçücük konuşmalarımızda bile hata edecek olsak, hemen karşı tarafa vesvese verip yanlış anlaşıl-mamızı sağlayıp aramızı açacaktır. Şeytan, Müslümanların arasına ayrılık tohumları eker, düşmanlık katmak ister. İmtihanda olduğumuzu, şeytani görmediğimizi, onun ise bizi gördüğünü unutmamalıyım. **"O ve taraftarları, sizin kendilerini göremediğiniz yerden sizi görmektedirler."**¹¹

Az görüşmekte bereket, sık görüşmekte bıkkınlık vardır

İnsan ilişkilerinde denge çok önemlidir. Fazla birliktelik, bazen muhabbeti değil, bıkkınlığı getirebilir. Gündelik hayatta sıkça şahit oluruz: Başta çok iyi anlaşılan, sürekli görüşen insanlar bir süre sonra birbirlerinden uzaklaşır, hatta tamamen kopabilirler. Oysa ölçülü olursa, bu dostluklar bir ömür boyu sürebilir. En güzeli de budur: Az ama öz, dengeli ve saygılı bir arkadaşlık...

Unutmamalıyız ki, her şeyin fazlası zarar. Bu, sevgi ve muhabbet için de geçerlidir. Peygamber Efendimizin (sav) şu uyarısı ne kadar da yerindedir:

"Birbirinizi sevmeye ölçülü olun. Belki bir gün bu sevgi nefrete dönüşebilir. Nefret ettiğinizde de ölçülü olun. Belki bir gün tekrar sevebilirsiniz."¹²

⁸ (İmam Gazâlî'nin İhyâ-u Ulûmiddîn)

⁹ (Müslim)

¹⁰ (17/İsrâ 53)

¹¹ (7/A'raf 27)

¹² (Tirmizî)

Yusuf'un (as) hayatı da bu dengeyi anlatan çarpıcı örneklerle doludur. Babası onu derin bir sevgiyle severdi; ancak Aziz-'in karısının sevgisi, ölçsüz ve zararlıydı. Bu aşırı tutku, Yusuf'u zindana kadar götürdü. Aynı şekilde, kardeşlerinin kıskançlıkla beslenen aşırı nefreti, onu kuyuya atmalarına sebep oldu. Hatta bir ara öldürmeyi bile planladılar. Oysa bu tür aşırılıklar, hem seveni hem de sevilen kişiyi yıpratır/zarar verir.

Mümin, sevgisinde de öfkesinde de ölçülü olmalıdır. Zira aşırılıklar, kalpleri kırar, ilişkileri bozar ve sonunda pişmanlık getirir. Gerçek dostluk, sınırlarını bilen, saygıyı elden bırakmayan ve kelimelerini seçerek konuşan kimselerin yaptığıdır. Müminler şunu da unutmasınlar, ne kadar dikkat etseler de her şey dört dörtlük olmaz/devam etmez. O halde ne yapmalı?

Nûr suresi 22. ayette Rabbimiz (وَلْيُغْفِرُوا) "affetsinler ve hoş görsünler" diye buyuruyor. Yani hiçbir yarar sağlamadan değil; bunun bir karşılığı var Rabbimiz katında, o da; (أَلَا تُحِبُّونَ أَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَكُمْ) "Allah'ın da sizi bağışlamasını istemez misiniz?" Herhalde bu soruya 'hayır' diyecek akli başında hiçbir kimse yoktur. Çünkü hepimiz Rabbimizin affına muhtacız.

Hakir görülen kardeşini koru

Kâb bin Malik Tebük seferine katılma-yan sahabelerdendi. Savaşa hazırlık günlerinde oyalanmıştı, 'yetişirim orduya' demişti ama bunu başaramadı. Tebük'e varınca ya kadar ismini anmayan Rasulullah (sav) orada Kâb (ra)'ın ne yaptığını sordu. Müslümanlardan biri 'Elbiselerine ve boyuna bakıp gururlanması onu cihad yolundan alıkoymuştu' dedi. Orada bulunan Mu'az bin Cebel ise hemen müdahale ederek 'Ey Allah'ın Rasulü! Biz onun hakkında iyilikten başka bir şey bilmeyiz' diye söyledi.

Biz de Mu'az (ra) gibi yapmalı, her şey açığa çıkıncaya kadar Müslümanlar hakkında güzel şahitlikte bulunmalıyız. Bir problem yok değildi, vardı ama öyle hemen kardeşini silip atmadı, ona bir fırsat verdi. Onun ıslahı için gayret etti ve şeytana yardımcı olmadı. Rabbim bize de feraset versin. Âmin.

Beyat-ür Rıdvan'a katılan Sahabelerden Ebu Hubeyre Aiz ibni Amr el Müzeni (ra)'den rivayet edildiğine göre bir gün Ebu Süfyan; Selman-ı Farisi, Suheybi Rumi, Bilal-ı Habeşi'nin bulunduğu bir grup Müslümanın yanından geçti. Onu gören bu zayıf ve fakir Müslümanlar: - Allah'ın kılıçları Allah düşmanından hakkını alamamıştır, dediler.

Bunu duyan Ebubekir (ra) 'Bu sözü Kureyş'in büyüğüne ve efendisine mi söylüyorsunuz', dedi. Sonra da Rasulullah'ın yanına vararak olayı anlattı. O zaman peygamber (sav): **"Ey Ebubekir! Bu sözünle belki de onları gücendirdin. Eğer onları gücendirdiysen Rabbini de gücendirmiş ve gazabını çekmiş oldun"** buyurdu.

Ebubekir (ra) hemen o yoksul müslümanların yanına gelerek: 'Kardeşlerim, sizi gücendirip kırdım mı?' diye sordu. Onlar da:

'Hayır, bizi gücendirmedin, Allah seni bağışlasın ey kardeşimiz', dediler.¹³

Bu kıssada biz Ebubekir (ra)'ın tevazusuna şahit oluyoruz. Onlar ki onun bizzat kendisinin kölelikten azat ettiği kimse-lerdi ve o onların yanına gidip af diledi.

Sa'd ibni Ebi Vakkas (ra) şöyle demiştir: Biz altı kişi Rasulullah'ın (sav) yanında oturuyorduk. Bu durumu gören müşrikler:

¹³ (Müslim)

'Şunları yanından kov bize karşı saygısızlık etmeye kalkışmasınlar' dediler. Orada benden başka Abdullah ibni Mes-'ud, Hüzeyl kabilesinden biri, Bilal ve şu anda isimlerini veremeyeceğim iki kişi daha vardı. Nihayet Rasulullah'ın kalbine Kureyş büyüklerinin kalplerini İslam'a ısındırmak için bizleri huzurundan uzaklaştırmak geçmişti ki, Allah hemen En'âm 52. ayetini indiriverdi:

وَلَا تَطْرُدِ الَّذِينَ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ بِالْغَدَاةِ وَالْعَشِيِّ
يُريدُونَ وَجْهَهُ

"Rabbinin hoşnutluğunu umarak sabah ve akşam ona yalvarıp yakaranları kovma."¹⁴

Enes'ten "sahih" bir hadis nakleder. Allah Rasûlü (sav) buyurur ki: **"Zalim olsun, mazlum olsun kardeşine yardım et."** buyurmuştu.

Ashab-ı kiram dediler ki: Ey Allah'ın elçisi, mazlum olana yardımını anladık, zalim olduğu halde ona nasıl yardım edeceğiz.

"Onun iki elinin üstünden tutarsın" buyurdu. Yani onun zulmüne engel olur-sun."¹⁵

Zulmün en büyüğü şıktır. Öncelikle şıkk olan ve olması muhtemel inançlar, sözler ve ameller hususunda kardeşlerimizi uyaracağız. Binde bir ihtimal olsa bile sakınmak gerektiğini dile getireceğiz. Bunun yanında kardeşimiz haramla iştigal ediyor olabilir. Varsa ihtiyacını giderecek veya şüphesinden arındıracak veya Allah'-tan kork diyerek ahireti hatırlatacağız. Faizle malını çoğaltmaya çalışan kardeşimize, temiz malın bereketleneceğini söylemeliyiz. Haram ile mutlu olunmayacağını, kalplerin ancak Allah'ın razı olduğu hayatı yaşamakla mutmain olduğunu hatırlatacağız. İş kuracaksa imkân sunacağız, borç vereceğiz. İmkân yoksa da dua edeceğiz. Bir kimseyi dinlemek, teselli vermek ve yalnız olmadığını hissettirmek önemlidir.

Kadına düşkün bir kardeş ise cennetin kadınlarının daha güzel olduğunu, geçici zevklerin kısa zamanda unutulacağını ama bunun yanında hesabının kalacağını dile getireceğiz. Bekarsa evlendireceğiz.

Kavga eden, savaşı kardeşler...!

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ فَأَصْلِحُوا بَيْنَ أَخَوَيْكُمْ وَاتَّقُوا
اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ

"Bütün mü'minler kardeşler; öyleyse kardeşlerinizin arasını düzeltin ve Allah'a gönülden saygı besleyip O'na karşı gelmekten sakının ki O'nun rahmetine erişsiniz."¹⁶

Evet maalesef tartışma, kavga ve savaş mü'minler arasında da olabiliyor. Böylesi durumlarda da kardeşlerin arasını bulmak faziletli olan, Rabbimizin emrettiği davranışlardandır.

Sözümüzü bir dua ile bitirelim;

Allah'ım, kalplerimizi birleştir, aramıza sevgi ve merhamet yerleştir. Aramızı ıslah eyle, bizi kurtuluşa götüren yollara erıştır. Bizleri vasat, dengeli ve adaletli bir ümmet kıl ki, insanlığa örnek olabilelim. Bizi karanlıklardan aydınlığa çıkar, Kendi heva ve heveslerini hak zannedip batılın peşinden gidenlerden eyleme. Kalplerimize sarsılmaz bir iman nasip eyle, ve o imanın meyvesi olan salih amellerle bizi rızana ulaştır.

Allahumme Âmin.

¹⁴ (Müslim)

¹⁵ (Buhari)

¹⁶ (49/Hucurat 10)

Fecr Suresinde Zalim, Zorba Hükümdarların Helak Yasası – 2

Salih Bağırçan

الَّذِينَ طَغَوْا فِي الْبَلَدِ
فَأَكْثَرُوا فِيهَا الْفِسَادَ
فَصَبَّ عَلَيْهِمْ رَبُّكَ سَوْطَ عَذَابٍ
إِنَّ رَبَّكَ لَبِالْمُرْصَادِ

٨٩.١١-١٤

Zulüm, bireylerin ve toplumların helak edilmesinin habercisidir.

Allah'ın yeryüzündeki değişmeyen kanunlarından biridir ki, zulüm helakın habercisidir, bireylere ve topluluklara... Allah, bir kimseye veya bir topluma ancak işlemiş olduğu zulüm yüzünden azap eder. Bu yüzden En'am suresinde şöyle buyurur:

"De ki: Görüşünüz nedir? (Söylesenize!) Allah'ın azabı ansızın yahut açıktan geldiğinde, zalimler topluluğundan başkası mı helak olacak?"¹

Yani helak ancak zulüm sonucu gelir ve zulmün karşılığı mutlaka helaktır.

Zalimlerin cezaları asla gecikmez; bu ceza onları dünyada, ahirette ya da her ikisinde bulur. Tarihte helak edilen tüm toplumların helak olmaları zulümlerine bağlanmıştır; bu toplumlar Kur'an-ı Kerim'de sayısız kez örnek verilmiştir.

Allah A'raf Suresi'nde şöyle der:

"Helak ettiğimiz nice belde vardır ki gece uyurken veya gündüz uykusunda azabımız onlara gelmiştir. Onlara azabımız gelince 'Biz gerçekten zalimledik' demekten başka yakarışları olmadı."²

Araplar كَم/ken kelimesini çoğul ifade etmek için kullanırlar. Yani çok sayıda köy/kasaba zalimleri yüzünden helak olmuştur. Bu, helak ve azabı gördüklerinde zulümlerini itiraf etmelerinden de anlaşılır.

Başka bir yerde, Enbiyâ Suresinde de şöyle buyrulmuştur:

"Zalim olan nice belde halkını, (sırtlarını doğrultamayacak şekilde) helak ettik. Onlardan sonra başka kavimler inşa ettik."³

Sonra aynı surede helak azabını gördüklerinde şöyle dediklerini bildirir:

"Derler ki: 'Vay halimize, biz zalimdik'. Bu itirafları devam etti ta ki onları kurumuş, bitmiş bir hasat haline getirdik."⁴

Yani çok sayıda toplum, zalimleri yüzünden kırıldı, yok edildi ve azap gördü.

Allah (azze ve celle) Nemrud'u yok ettiğinde, onu zayıf olduğu bir anda değil, kibri doruktayken ve halka "Ben diriltirim ve öldürürüm" diye ilan ederken yok etti. Bu, Bakara Suresi'nde şöyle geçer:

"(Nemrud) dedi ki: 'Ben diriltiren ve öldürenim.'⁵

Ad kavmini yok ettiğinde, sebeplerin değişmesiyle ya da güç dengelerinin bozulmasıyla değil, onlar "Bizden daha güçlü kim olabilir?" derken yok etti. Fussilet suresinde bu durum şöyle anlatılır:

"Ad, haksız yere yeryüzünde kibirlendi ve dedi ki: 'Bizden daha güçlü kim olabilir?' Allah'ın, kendilerini yaratanın kendilerinden daha güçlü olduğunu görmediler mi? Ve ayetlerimizi inkâr ediyorlardı. Biz de üzerlerine şiddetli, felaket dolu bir rüzgar gönderdik ki, onları dünya hayatında rezil bir azaba tattıralım. Ahiret azabı ise çok daha kötüdür ve onlar yardım görmezler."⁶

Semud kavmini yok ettiğinde ise, onlar hâlâ ovalardan saraylar inşa ediyor, dağlardan evler oyuyorlardı. A'raf Suresi'nde şöyle geçer:

"Onları sarsıntı yakaladı, sabahleyin evlerinde ölü olarak bulundular."⁷

¹ (6/En'am 47)

² (7/A'raf 4-5)

³ (21/Enbiyâ 11)

⁴ (21/Enbiyâ 14-15)

⁵ (2/Bakara 258)

⁶ (41/Fussilet 15-16)

⁷ (6/A'raf, 78)

Ve Hud Suresi'nde:

"Rabbin kuvvetli, güçlüdür. Zalimleri ani bir sesle yakaladı, sabahleyin evlerinde ölü olarak bulundular, sanki orada hiç zengin olmamışlar gibiydi. Şüphesiz Semud Rablerine karşı gelmişti, vay Semud'a!"⁸

Zulüm yapanların helak edilmesi ve cezalandırılmasının ilahi bir sünnet olduğu sabittir. Zulüm yapanların, azabın başlangıcını gördüklerinde zulümlerini itiraf etmeleri, aslında onların azap ve helaklarının sadece zulümlerinden kaynaklandığını açıkça gösterir. Buradan çıkan sonuç şudur ki, Allah Teâlâ'nın zulmedenleri azapla cezalandırıp helak etme sünneti devam etmektedir. Kur'an'da bu durumun başka bir ifadesi Hac suresinde şöyle gelir:

"Ne çok toplum vardır ki ben onları uzun süreye kadar yaşattım; o toplumlar zalimdi. Sonra onları helak ettim."⁹

Buradaki كَثِيرٌ "ne çok" ifadesi Arapçada sayının çokluğunu belirtir. Bu da Allah'ın helak ettiği toplumların sayısının çokluğunu gösterir.

Kur'an'daki hem "kem" hem de "keeyin" gibi çoğul anlam taşıyan ifadeler, zalimlerin helak edilmesinin devam eden, kesintisiz bir ilahi sünnet olduğuna işaret eder. Bu durum zulüm görenlerin ümitlenmesi için bir sebeptir; çünkü Allah'ın zalimlerden mutlaka intikam alacağı kesindir. Zulmün, özellikle güçlülerin zayıflara karşı yaptığı zulmün zararının mutlaka zalimlere döneceği muhakkaktır.

Çünkü bu âlemin bir Rabb'i vardır, O hüküm verir, kudretiyle hükmünü uygular ve üstün hikmet sahibi olarak sünnetlerini devam ettirir. Bu bilinçle iman eden kişi asla umutsuzluğa kapılmaz; Kur'an'da anlatılan zalimlerin akıbetlerini okuyup anladıkça daha da sağlam bir imanla bekler.

Ayet aynı zamanda Allah'ın zalimlere karşı kullandığı "ömür verme" sünnetine de işaret eder; yani cezayı geciktirir ki kimse cezanın gelmeyeceğini sanmasın. Asıl helak gelecektir ve şiddetli olacaktır; çünkü zalimlerin aleyhine deliller tamamlanmış, mazaretleri sona ermiştir.

Bu durum Hûd suresinde şöyle açıklanır:

"Rabb'in zalim toplumları helak ettiğinde onların başına gelen şey böyledir; Allah'ın azabı acı ve şiddetlidir."¹⁰

Zalimlerin helakinin gecikmesini, zulmün ağırlığı altında ezilen mazlumların anlaması zordur; özellikle bu zulüm dini baskı, Allah'a karşı gelme, kan dökme, ırlara tecavüz ve yerlerinden sürgün gibi ağır boyutlardaysa... Ancak mazlumun içini rahatlatacak olan, İbrahim Suresi'ndeki şu ayettir:

"Allah'ın zalimlerin yaptıklarından habersiz olduğunu sanma!"¹¹

Mazlum, Allah'ın zulmü gördüğünü ve zalimleri mutlaka helak edeceğini anladığında, helakin gecikmesinin O'nun hikmetiyle, mazlumlara için bir fayda ve hayır için olduğunu bilecektir. Bu da Allah'ın mazlumlara olan şefkatinin tam bir göstergesidir.

Sonuç

Hiçbir işgalci işgalini sonsuza dek sürdüremez. Bu, inkâr edilemez sabit bir gerçektir. Bu gerçek, toprakların sahiplerinin inançlarından bağımsızdır. Her işgal sona erer ve sabah olur.

Allah Teâlâ bunu Fecr Suresi'nde şöyle haber vermiştir. Tarih de bunu doğrular; tüm işgalciler sonunda gider. Siyonist işgali de son bulacaktır ister zaman uzun olsun ister kısa.

⁸ (11/Hud 66-68)

⁹ (22/Hac 48)

¹⁰ (13/Hud 102)

¹¹ (14/İbrahim 42)

Allah Teâlâ, Mearic suresinde buyurur:

**“(Öyleyse) güzel bir sabırla sabret!
Şüphesiz ki onlar, azabı uzak görüyorlar.
Biz ise yakın görüyoruz.”¹²**

Ve Hûd suresinde:

**“Onların (zulmedenlerin) vakti sabah
vaktidir; sabah vakti yakın değil mi?”¹³**

Allah, zalimlere süre tanır, böylece onlar kendilerini güvende hisseder, birbirlerini destekler, azgınlıkları artar; sonra birden onları yıkıma uğratar.

Her zalim, kendi elleriyle helakinin sebeplerini hazırlar, yürüyerek kendi sonuna gider; bu, her şeyi bilen ve kudret sahibi olan Allah'ın takdiridir. Böylece zalim, kötü amellerinin kurbanı olur, pişmanlıkla göz yaşları döker ama artık pişmanlığı fayda vermez. Allah Teâlâ En'am suresinde buyurur:

**“Zalim kavimlerin sonu kesildi;
Hamd, alemlerin Rabbine mahsustur.”¹⁴**

Muhammed el-Gazâlî'nin dediği gibi:

“Fecir muhakkak doğacaktır; geceyi mücadeleyle geçirmek, uyuyarak geçirmekten daha şerefli dir.”

İşte o zaman yeni bir şafak doğacak, yeni bir hayat başlayacak; gerçekler ortaya çıkacak, zulüm ve zorbalık örtüsü kalkacaktır.

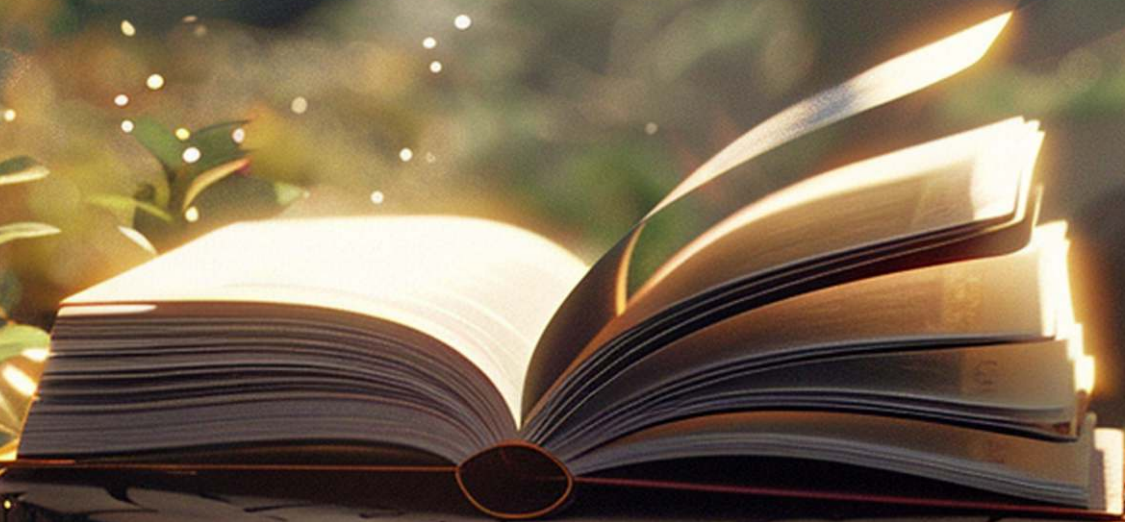
¹² (70/Mearic 5-7)

¹³ (13/Hûd 81)

¹⁴ (6/En'am 45)

Satırlardan Sadırlara

Ümmü Firdavs

Takva

Eylül 2025
57. Sayı

takvadergisi.org

Ey ilim Talebesi!

Bil ki, ilmin afeti unutmaktır. Sana verilen ilim nimetinin kıymetini bilmezsen Allah (subhanehu ve teala) elinden bu nimeti alır. Sana verilen bu nimetin kıymetini bilmek için hıfzında tutman ve onunla amel etmen gereklidir.

İbn Mes'ûd (ra) der ki: "Kalbinde Kur'an ve ilim taşımayan, harabe ev gibidir."

Ezber, ilmin uçup gitmesine engel olur. Yazıyla kayıt etmek önemlidir ama hafızaya yerleştirmek onu her an hazır tutar.

Anlatıldığına göre İmam Şafii bir gün ilim öğrenmek için yola çıkar. Yolda karşısına şeytan kılığına girmiş bir insan çıkar. Şeytan kılığına giren kişi sorar:

"Bunlar nedir?"

İmam Şafi cevap verir:

"Bunlar benim kitaplarımdır. Bu kitaplarla ilim öğrenmeye gidiyorum."

Şeytan şöyle der:

"İlim satırlarda değil, sadırlardadır."

Yani ilim kitaplarda değil, kalplerde ve göğüslerde yani içtedir.

Bunu işitince İmam Şafi, elindeki kitaplarıyla geri döner. Tüm ilimleri kitaplardan ezberler, özüyle öğrenir.

İlim Ezberlemenin Faydaları

1. İlmi Kalıcı Kılmak

İmam Şâfiî ezberin önemini şöyle vurgular:

"İlim av gibidir, yazı ise avın bağlanmasıdır. Ezber ise o avı kalbine hapsetmektir."

2. Kur'an ve Sünnet'le Sürekli Bera-ber Olmak

Ezber, Allah'ın kelamını ve Peygam-berin sözlerini her an hatırdadır.

3. Amelin Kolaylaşması

Ezberlenen ayet ve hadisler hayatın içinde hatırlanır ve uygulanır.

4. Geçmiş Âlimlerin Yolu

Sahabe ve tabiîn, ilmi ezberle muha-faza etmiştir; bu da ilim yolunun bereketi-dir.

5. Manevî Koruma Sağlar

Ezber, kişinin kalbini boş ve zararlı şeylerden uzak tutar, zihnini hayırla meş-gul eder.

İlmi Ezberlemenin Bilimsel Faydaları

1. Hafızayı Güçlendirir

Ezber yapmak, beynin hipokampus bölgesini aktif çalıştırır; bu da bilgi depo-lama ve geri çağırma kapasitesini artırır.

2. Zihinsel Dayanıklılığı Artırır

Düzenli ezber, beynin nöron bağlantı-larını güçlendirir; yaşlılıkta bile unutkan-lığa karşı korur. O yüzden hafız olan kimse-lerin alzheimer olduğuna rastlanmamıştır.

3. Dikkat ve Odak Yeteneğini Geliştirir

Ezber, yoğun konsantrasyon gerek-tirdiğinden dikkat süresini uzatır.

4. Dil ve İfade Kabiliyetini Artırır

Kelime hazinesi gelişir, cümle kurma ve anlatma becerisi kuvvetlenir.

5. Bilgiye Hızlı Ulaşma İmkânı Sağlar

Ezberlenen bilgiler, kitap açmaya gerek kalmadan anında hatırlanır.

Ezber Nasıl Yapılmalı?

İlim talebesinin ilmini koruma hususunda en çok zorlandığı husus ezber yöntemini, metodlarını, ezber vakitlerini bilmemesinden veya ezberini unutmasına sebep olacak davranışlardan uzak durmasıdır.

Bil ki Ey ilim Talebesi!

Ezberlerin belli vakitleri ve yerleri vardır. Onlara çok önem vermek gerekir. Ezber için en iyi yer, gürültülerden en uzak olan odalardır. Çünkü kalp, o esnada meşgul olmaz ve düşünceler onu yenmez ki seninle ezber arasına girip engel olsun.

Bu konuda Hatıb el-Bağdâdi (rahi-mehullah) demiştir: "Bil ki; ezber için belli saatler vardır. Ezber yapmak isteyen bunlara riayet etmelidir. Vakitlerin en iyisi, seher vakitleridir."

İsmail b. İdris şöyle demiştir: "Bir şeyi ezberlemek istediğinde uyu ve seher vaktinde kalk kandilini yak. Sonra da ezberlemek istediğine bak (oku). Sen bundan sonra Allah'ın izniyle onu unutmazsın."

En iyi ezber mekanı sakın yerler ve en iyi ezber vakti seher vaktidir. En iyi ezber metodu ise gece uyumadan önce çokta sağlam olmayan ezber ile ezberlemek ve seher vaktinde o ezberi sağlamlaştırmaktır. Çünkü uyku sırasında beyin o bilgileri konsolide eder. Yani pekiştirir ve arka planda işler. Bu da öğrenmenin kalıcılığını kat kat artırır.

Bir diğer ezberleme metodu ise yazıya dökmektir.

Ensar'dan bir adam Rasulullah (sallallahu aleyhi ve sellem)'in mescidinde oturur, Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem-den hadis dinler, (hadis dinlemek) hoşuna gider ama ezberleyemezdi. Peygambere bu durumdan yakındı ve şöyle dedi:

"Ya Rasulallah! Ben sizden hadis dinliyorum, hoşuma gidiyor fakat ezberleyemiyorum."

Bunun üzerine Rasulullah (sallallahu aleyhi ve sellem) **"Elinin yardımına müracaat et"** buyurdu ve eliyle yazıyı işaret etti.¹

Tekrarın ve ezberin yapıldığı en üstün durum ise karnın boş olduğu haldir. Çünkü açlık, bilgileri tekrar ele almaya ve hafızayı güçlendirmeye yardımcı olur. Amerikan "Yale" üniversitesinden bilim adamları, bir inceleme yapıp onun sonuçlarını da "Neatcher Nirosayns" dergisinde yayınladılar. Sonuca göre açlık hormonu "Ghrilin" yeni olayların anısının içinde şekillendiği beyin bölgesindeki sinir bağlarını arttırma imkânına sahiptir. Bu hormon da mide boş olduğunda kan yollarına doğru salgılanır. Bununla birlikte onun, beynin tümünün karşılama sinirlerini canlandırdığı bilinmektedir.

Ezber yapmanı kolaylaştıracak diğer metod ise ezberleyeceğin bilgiyi hikayeleştirmek veya şemalandırmaktır. Beyin anlamlı bilgiyi daha hızlı kaydeder. O yüzden öğrendiğin bilgiyi hikayeye dönüştürmek, amele dökmek ezberini kalıcı hale getirir. Muhakkak ki amel edilen ilim unutulmaz.

Kısaca özetle;

- Ezber için seher vaktini seç

- Ezber yaparken karnının çok tok olmamasına dikkat et

¹ (Tirmizi, İlim)

- Bilgiyi anlamlandır, amel et.
- Aralıklı tekrar yap.
- Uyku öncesi tekrar et.

Ezberlediğin ilmi unutmamak için günahlardan ve haramlardan uzak dur. Çünkü ilim bir nurdur. Allah'ın nuru ise günahkar kalbe girmez.

Ezberimizi Nasıl Korumalıyız?

Ezberlenen ilmin ve Kur'anın tekrarlanması ve unutulmaması üzerimize düşen bir sorumluluktur. Ezber kolay, ezberleneni muhafaza etmek zordur. Rasulullah (sav) bundan sakındırıp şu şekilde buyurmuştur;

"Kur'an'ı (ve ilmi) ezberleyip de onu tekrar etmeyen kimse, bağlı ipinden kurtulup kaçan deveye benzer."²

Rasulullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur:

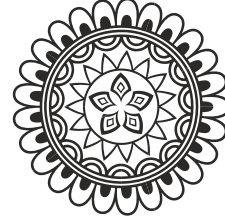
"Kim ilim öğrenir, sonra onu unuttur, onun unutulması onun aleyhinedir."³

Ezberlediğin ilmi unutmamak için tekrarlarına önem göster. Beyin kalıcı öğrenme sistemidir. İlmi, bilgiyi bir günde 10 kez tekrarlamak yerine 1. Gün, 3. Gün, 6. Gün, 10. Gün tekrar edersen beyin "Bu bilgi önemli" der ve onu uzun süreli hafızaya alır.

Şunu unutmayın: İlmin bereketi, kalıcılığı ve etkisi onunla amel oranındadır. Amel edilen az bilgi, amel edilmeyen çok bilgiden daha faydalıdır. Unutulmayan bilgi, kendisiyle amel edilen bilgidir.

Ey ilim Talebesi!

Öğrendiğin ilim ya lehine veya aleyhinedir. Öğrendiğin ilmi unutmamak kıymetini bilenlerden olmak için ilmin ile amel etmeli ve onu ezberleyip hıfzında, göğsünde, yaşantında tutmalısın. Ta ki ilmin bereketine kavuşup ilmi lehine çeviresin..

² (Buhârî, Fedâilü'l-Kur'ân, 23; Müslim, Mûsâfirîn, 228)

³ (İbn Mâce, Talim 17))

Rabbini Çokça Zikret!

Muhammed Fırat

الدَّيْرُ النَّصِيحِي

Nasihatimiz Var

Takva

Eylül 2025
57. Sayı

takvadergisi.org

Günümüzde anlamı en çok daraltılan kavramlardan biri hiç şüphesiz "zikir" kavramıdır. Zikir kelimesi, çok geniş bir muhtevâyâ sahip olmasına rağmen, bu gün manasında neredeyse tek anlama indirgenmiş ve içi boşaltılmıştır.

Müslüman asla zikirden uzak kalmaz; denizdeki balık için su neyse müslümanın ruhu için zikir odur. Zikir ruh gibidir. Vücut nasıl ki ruh olmaksızın yaşayamıyorsa müslüman da zikir olmaksızın yaşayamaz; yaşasa da ona hayat denmez. Rabbimiz Kur'an-ı Kerim'in muhtelif yerlerinde zikrin kalplerin ilacı, gönüllerin devası olduğundan bahsetmiş, Allah'ı zikretmeyenlerin kalplerinin asla huzur bulamayacağını bizlere bildirmiştir. Şu ayet bunlardan birisidir:

"Biliniz ki, kalpler ancak Allah'ı zikretmekle huzur bulur."¹

Kalbinin huzurlu, sukûnetli ve mutmain olmasını mı istiyorsun, o halde hemen Rabbini zikretmeye koyul! Göreceksin ki kalbin Allah'ın zikri ile yumuşayacak ve huzura kavuşacak.

"Allah, sözün en güzelini (Kur'an'ı); âyetleri, (güzellikte) birbirine benzeyen ve (hükümleri, öğütleri, kıssaları) tekrarlanan bir kitap olarak indirmiştir. Rablerinden korkanların derileri (vücutları) ondan dolayı gerginleşir. Sonra derileri de, kalpleri de Allah'ın zikrine karşı yumuşar. İşte bu Kur'an Allah'ın hidayet rehberidir. Onunla dilediğini doğru yola iletir. Allah, kimi saptırırsa artık onun için hiçbir yol gösterici yoktur."²

* Allah'ı zikretmekten yüz çevirenlere Rabbimiz şeytanları musallat edecektir. Arkadaşı şeytan olanın dostu melek olur mu?

"Kim Rahmân'ı zikretmekten gâfil olursa yanından ayrılmayan bir şeytani ona musallat ederiz. Şüphesiz bu şeytanlar, onları doğru yoldan alıkoyarlar da onlar hâlâ kendilerinin hidâyet-te/doğru yolda olduklarını zannederler. Nihayet Bize gelince arkadaş olan şeytana: 'Keşke benimle senin aranda doğru ile batı arası kadar uzaklık olsaydı, sen ne kötü arkadaşmışsın!' der."³

* Allah kendisini zikreden kullarını kendisinin de zikredeceğini bildiriyor.

"Artık Beni zikrediniz ki Ben de sizi zikredeyim/anayım ve Bana şükrediniz, Bana nankörlükte bulunmayınız."⁴

Eğer biz Allah'ı zikreder, O'nu anar ve her daim gündemde tutarsak, o zaman Allah da bizi anacak, bizi kendi katında gündem edecek ve bizi hem meleklerine hem de yeryüzünde ki kullarına överek anlatacaktır. Ettiğimiz dualara icabet etmesi de –O, hiçbir şeyi unutan olmadığı halde– bizi hatırlamasına bağlıdır.

* Allah'ı zikretmek Allah'ın Kur'an'daki en açık emirlerinden birisidir.

"Sabah akşam tevâzu içinde yalvararak, ürpererek ve sesini yükseltmeden Rabbini zikret. Sakın gafillerden olma!"⁵

"Rabbini çokça zikret ve akşam sabah O'nu tesbih et."⁶

¹ (Zuhruf, 36-38.)

² (Bakara, 152.)

³ (Arâf, 205.)

⁴ (Âl-i İmran, 41.)

¹ (R'ad, 28.)

² (Zümer, 23.)

Ayette yer alan "çokça zikret" ifadesi gerçekten önemlidir. Bu ifade üzerinde ciddiyetle durmak, düşünmek gerekir. Acaba bugün bizler Allah'ı çokça zikrediyor muyuz? Bu soruyu biraz daha hafifletirerek soralım: Acaba biz Allah'ı hiç zikrediyor muyuz?

Oysa Kur'an'daki emirlere baktığımız zaman Allah, bizlerin kendisini az değil, çok çok zikretmesini istiyor; ama gelin görün ki işlerimizin yoğunluğu, vaktimizin darlığı ve meşgalelerimizin fazlalığından dolayı Allah'ı zikretmeye vakit dahi bulamıyoruz.

"Ey iman edenler! Allah'ı çokça zikredin. Ve onu sabah, akşam tesbîh edin"

Acaba sabah-akşam Allah'ı tesbîh ediyor muyuz? İşlerimizi bir kenara bırakıp bizi yaratan, bizi rızıklandıran ve bize sayamayacağımız kadar çok nimet veren Rab-bimizi anmak için vakit ayırıyor muyuz? Allah'ı seven bir Müslüman için bu soruların cevabı asla "hayır" olamaz; olmamalıdır. Çünkü Müslüman bu dünyaya geçim için, mal-makam kazanmak için gelmemiştir. Müslümanın bu dünyada tek bir oluş gayesi vardır; o da Rabbine kulluğudur.

Sahabe kendilerine hidayet verdiği ve İslam nimeti ile kendilerini şereflendirdiği için bir araya gelip Rablerini zikrederdi.

Ebû Saîd el-Hudrî radiyallâhu anh anlatır:

Muâviye radiyallâhu anh mescidde halka halinde oturan bir cemaatin yanına geldi ve:

- Burada niçin böyle toplandınız? diye sordu.

- Allah'ı zikretmek için toplandık, diye cevap verdiler. O tekrar:

- Allah aşkına doğru söyleyin. Siz buraya sadece Allah'ı zikretmek için mi oturdunuz? diye sordu.

- Evet, sadece bu maksatla oturduk, dediler. Bunun üzerine Muâviye:

- Ben sizin sözünüze inanmadığım için yemin vermiş değilim. Resûlullah sallallâhu aleyhi ve sellem'e benim kadar yakın olup da benden daha az hadis rivayet eden yoktur. Bir gün Resûlullah sallallâhu aleyhi ve sellem bir halka arasında oturan sahâbîlerinin yanına geldi de onlara:

- **"Burada niçin oturuyorsunuz?"** diye sordu.

- Bize İslâmiyet'i nasip ederek büyük bir lutufta bulunması sebebiyle Allah'ı zikretmek ve ona hamdetmek için oturuyoruz, diye cevap verdiler. Resûl-i Ekrem:

- **"Gerçekten siz buraya sadece Allah'ı zikretmek için mi oturdunuz?"** diye sordu.

- Evet, vallahi sadece bu maksatla oturduk, dediler. Bunun üzerine Allah'ın Rasûlü:

- **"Ben size inanmadığım için yemin vermiş değilim. Fakat bana Cebrâil geleerek Allah Teâlâ'nın meleklerle sizinle iftihar ettiğini haber verdi de onun için böyle söyledim"** buyurdu.⁸

Sahabîler, sırf kendilerine hidayet verdiği için Allah'ı zikrediyor ve bunun için bir araya gelerek hep beraber O'na hamd ediyorlardı. Acaba bu şirk yurdunda bizlere hidayet vermesi ve bizleri şirk bataklığından kurtararak İslam ile şereflendirmesi sebebiyle biz de Rabbimizi zikretmek için bir araya geliyor muyuz? Hatta bırakın bir araya gelmeyi, yalnız başımızı kaldığımızda Rabbimizi zikrediyor muyuz?

⁷ (Ahzab, 41, 42.)

⁸ (Müslim, Zikir 40.)

Kendimize gelmeliyiz ey Müslümanlar! Artık bu gafletten uyanmalıyız! Aksi halde Allah bizden İslam nimetini alabilir. Unutmayalım ki, Allah bizim kaşımızın, gözümüzün güzelliğinden dolayı bizlere hidayet etmedi. Eğer biz Allah'ı razı edemezsek bu nimeti bizden geri alması an meselesi olabilir. Ne olur gelin, Rabbimize bu nimet için şükredelim, hamd edelim, İslam nimetini bizden almaması için O'na kullukta gayret edelim. Allah celle celaluhu, eğer bizdeki bu gayreti görürse, belki bunun hatırına ayaklarımızı sabit kılar, bizleri hidayet üzere öldürür. Yok, eğer bu gayretimiz olmazsa, o zaman O'nun meşietine kalmışsınız; dilerse affedip cennetine koyar, dilerse gazap edip cehennemine... Rabbim işlerimizdeki aşırılıktan sana sığınırız. Ne olur yaptığımız hatalar sebebiyle bizlere azap etme! (Âmin)

* Allah'ı anmaktan ve O'nu zikretmekten yüz çevirmek zor, sıkıntılı ve huzursuz bir hayatı beraberinde getirir.

"Kim Benim zikrimden yüz çevirirse, şüphesiz onun için dar bir geçim, zorlu bir hayat vardır ve Biz onu, kıyâmet günü kör olarak haşrederiz."⁹

Allah'ı zikretmeyenler yeryüzünün en mutsuz ve en bedbaht insanlarıdır. Buna mukabil hayatını Allah ile beraber geçiren, O'nu zikreden ve O'nun emirlerine göre hareket edenler ise yeryüzünün en mutlu, en huzurlu ve en geniş kalpli insanlarıdır. Velew ki paraları olmasın, velew ki fakir olsunlar, velew ki maddî imkânları kısıtlı olsun fark etmez...

Ticaretimiz ve işimiz, maişetimizi temin etmek için bizim en önemli vasıtalarımızdandır. Ticaretimiz her ne kadar bizleri insanlara el açmaktan uzak tutuyor olsa da, Allah'a el açmaktan uzak tutmamalıdır. Kişiyi Allah'tan uzaklaştıran ve O'nu zikretmeye engel olan ticaret ne kötü bir ticarettir! Allah bizlere böyle ticaret yerine, kendi zikrine engel olmayan, aksine yardımcı olan ticaretler nasip etsin.

"Öyle yiğitler vardır ki, ne ticâret ne de alışveriş onları Allah'ı zikretmekten, namaz kılmaktan ve zekât vermekten alıkoymaz. Onlar, kalplerin ve gözlerin allak bullak olduğu bir günden korkarlar."¹⁰

"Ey iman edenler! Mallarınız ve çocuklarınız sizi Allah'ı zikretmekten alıkoymasın. Kim bunu yaparsa işte onlar ziyan uğrayanlardır."¹¹

Allah'ı zikretmek, birçok hayrın anahtarıdır. Allah, kendisini zikredenlere birçok nimet vereceğinden bahsetmiştir. Hatta düşmanla girilen savaşta galibiyet elde edebilmek ve bu sayede kurtuluşa erebilmek bile bu hakikate bağlanmıştır. Bakınız Rabbimiz ne buyuruyor:

"Ey iman edenler! (Savaş için) bir toplulukla karşılaştığınız zaman sebat edin ve Allah'ı çokça zikredin ki kurtuluşa eresiniz."¹²

Allah'ı çokça zikredenler için Rabbimizin şu müjdesini hatırlatmanın faydalı olacağını düşünüyorum:

"Allah'ı çokça zikreden erkekler ve zikreden kadınlar var ya; (işte) Allah, bunlar için bir mağfiret ve büyük bir mükâfat hazırlamıştır."¹³

¹⁰ (Nûr, 37.)

¹¹ (Munafikûn, 9.)

¹² (Enfal, 45)

¹³ (Ahzab, 35.)

⁹ (Tâhâ, 124.)

Allah'ım bizleri kendini çokça zikreden, sana gereği gibi kulluk eden ve hazırladığın büyük mükâfatlara nail olan kullarından eyle. (Âmîn)

Hadislerde Zikir

Kur'an'da olduğu gibi Peygamberimiz sallallâhu aleyhi ve sellem'in hadislerinde de zikir üzerinde yoğun bir şekilde durulmuştur. Ben buraya konuyla alakalı bazı hadisleri alarak kardeşlerimin yoluna ışık tutmaya çalışacağım.

Rasûlullah sallallâhu aleyhi ve sellem şöyle buyurur: **“Rabbini zikredenle etmeyenin farkı, diriyle ölünün farkı gibidir.”**¹⁴

Müslim'in rivayeti ise şu şekildedir: **“İçinde Allah'ın anıldığı ev ile Allah'ın anılmadığı evin farkı, diriyle ölünün farkı gibidir.”**¹⁵

Malum olduğu üzere içerisinde ölü olan evde genel itibarıyla hüznün, keder, sıkıntı ve gözyaşı hâkimdir. İçerisinde ölü olmayan ev ise genel olarak neşeli, huzurlu, mutlu ve müreffektir. İşte bu iki ev birbirinden nasıl farklı ise Rabbini zikreden insan ile zikretmeyen insan da aynen öyle birbirinden farklıdır.

Ebû Hüreyre radiyallâhu anh'den rivayet edildiğine göre Rasûlullah sallallâhu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur: **“Allah Teâlâ şöyle buyuruyor: Ben kulumun beni düşündüğü gibiyim. Beni zikrettiği zaman onunla beraberim. Eğer beni yalnız başına zikrederse, ben de onu yalnız olarak zikrederim. Şayet beni bir toplulukla beraber zikrederse, ben de onu daha hayırlı bir topluluk içinde zikrederim.”**¹⁶

* Ebû Hüreyre ile Ebû Saîd el-Hudrî radiyallâhu anhümâ'dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah sallallâhu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur: **“Bir topluluk Allah'ı zikretmek üzere bir araya gelirse melekler onların etrafını sarar; Allah'ın rahmeti onları kaplar; üzerlerine sekînet iner ve Allah onları yanında bulunanlara över.”**¹⁷

* Yine Ebû Hüreyre radiyallâhu anh'den rivayet edildiğine göre Rasûlullah sallallâhu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur:

“Allah Teâlâ'nın diğer meleklerden ayrı, sadece zikir meclislerini tesbit etmek üzere dolaşan melekleri vardır. Allah'ın zikredildiği bir meclis buldular mı, o kimselerin aralarına otururlar ve diğer melekleri oraya çağırarak cemaatin arasındaki boş yerleri ve oradan dünya semasına kadar olan mesafeyi kanatlarıyla doldururlar. Zikredenler dağılınca onlar da semâya çıkarlar. Allah Teâlâ daha iyi bildiği halde onlara:

- **“Nereden geldiniz?”** diye sorar. Melekler de:

- Yeryüzündeki bazı kullarının yanından geldik. Onlar **“Sübhânallah”** diyerek seni tenzih ediyorlar, **“Allâhü ekber”** diye tekbir getiriyorlar, **“Lâ ilâhe illallah”** diyerek seni tehlil ediyorlar, **“El-hamdülillâh”** diyerek sana hamdediyorlar ve senden istiyorlar, derler. (Konuşma şöyle devam eder):

- **“Benden ne istiyorlar?”**

- Cennetini istiyorlar.

- **“Cennetimi gördüler mi?”**

- Hayır, yâ Rabb, görmediler.

¹⁴ (Buhârî, Daavât 66.)

¹⁵ (Müslim, Müsâfirîn, 211.)

¹⁶ (Buhârî, Tevhîd, 15; Müslim, Zikir 2.)

¹⁷ (Müslim, Zikir, 39.)

- **"Ya cenneti görseler ne yaparlardı?"**

- Senden güvence isterlerdi.

- **Benden neden dolayı güvence isterlerdi?"**

- Cehenneminden yâ Rabbi.

- **"Peki, benim cehennemimi gördüler mi?"**

- Hayır, görmediler.

- **"Ya görseler ne yaparlardı?"**

- Senden kendilerini bağışlamamı dilerlerdi.

Bunun üzerine Allah Teâlâ şöyle buyurur:

- **"Ben onları affettim. İstediklerini onlara bağışladım. Güvence istedikleri konuda onlara güvence verdim.**

Bunun üzerine melekler:

- Yâ Rabbi, çok günahkâr olan falan kul onların arasında bulunuyor. Oradan geçerken aralarına girip oturdu, derler. O zaman Allah Teâlâ şöyle buyurur:

- **"Onu da bağışladım. Onlar öyle bir topluluktur ki, onların arasında bulunan kötü olamaz."**¹⁸

Hadisten anlaşıldığına göre zikir meclisleri akdetmek ve Allah'ı zikretmek için bir araya gelmek caizdir, hatta elzemdir. Bu gün Müslümanlar sûfilerin yaptığı yanlışlardan dolayı bu sünneti terk etmiş durumdadırlar. Acaba hiç "Sübhânallah" "Allâhü ekber" "Lâ ilâhe illallah" ve "El-hamdü lillâh" demek için bir araya gelen Müslüman biliyor musunuz? Bu gün Müslümanlar Kur'an ve hadis okumak için bir araya geliyorlar; ama hiç Allah'ı zikretmek için bir araya geliyorlar mı?

Terk edilmiş durumda olan bu sünneti ihya etmeye ve ara sıra sırf Allah'ı zikretmek için bir araya gelmeye var mısınız?

Kim ne derse desin İslam'da Allah'ı zikretmek için bir araya gelmek vardır. Ama bunun şekli sünnete uygun olmalıdır. Sünnete uygun olmadığında biz zaten buna karşı gelenlerin ilki olmalıyız.

Bu gün Allah'ı zikretmek deyince bazı kardeşler hemen sûfilerin zikir diye yaptığı şeyleri anlıyorlar. Oysa onların yaptığı zikir değildir. Zikir Allah ve Rasûl'ün öğrettiği şekilde olur. Rabbimiz şöyle buyurur:

"Bilmediğiniz şeyleri size öğrettiği gibi Allah'ı zikredin."¹⁹

Unutmamalıyız ki, zikrin âdâb ve belli bir usûlü vardır. İnsan Allah'ı zikrederken gülünç ve komik durumlara düşmemeli, maskaralık yapmamalıdır. Zikir yaparken kan ter içinde kalıp başını tavana değecek kadar hoplayıp zıplamak ibâdet değil; çirkin bir harekettir. Böyle yapmak, tamamen cehâletten ve düşünmeden körü körüne taklitten kaynaklanan bir durumdur.

Dolayısıyla Müslümanlar Allah'ı zikretmek için bir araya geldiklerinde "Ha, Ho" gibi manası anlaşılmayan sözlerle değil, aksine anlamı bilinen, manası idrak edilen ve en önemlisi Rasulullah aleyhis-selâm tarafından bizlere bildirilen şekliyle Allah'ı zikretmelidirler. Rasulullah sallâllâhu aleyhi ve sellem'in ise nasıl zikrettiği birazdan anlatılacaktır.

Zikrin fazilet ve değerine dair burada bazı hadisleri zikretmenin faydalı olacağını düşünüyorum:

¹⁸ (Müslim, Zikir 25.)

¹⁹ (Bakara, 239.)

* Abdullah İbn-i Büsr radiyallâhu anh şöyle anlatır: Bir adam Rasulullah sallallâhu aleyhi ve sellem'e hitâben:

- Yâ Resûlallah! İslâm'ın emirleri çoğaldı. Bana sıkı sıkıya yapışacağım bir şey söyle, dedi. O da:

- **"Dilin hep Allah'ı zikretsin!"** buyurdu.²⁰

* Ebü'd-Derdâ radiyallâhu anh'den rivayet edildiğine göre Resûlullah sallallâhu aleyhi ve sellem ashâbına:

- **"Size en hayırlı, Allah katında en değerli, derecenizi en fazla yükseltecek, sizin için sadaka olarak altın ve gümüş dağıtmaktan daha kazançlı, düşmanla karşılaşp da sizin onların boynunu vurmanızdan, onların da sizi öldürmesinden daha çok sevap getirecek amelin ne olduğunu haber vereyim mi?"** diye sordu. Onlar da:

- Evet, söyle dediler. Resûlullah sallallâhu aleyhi ve sellem de:

- **"Allah Teâlâ'yı zikretmektir"** buyurdu.²¹

* **"Sabah namazı vaktinden güneş doğuncaya kadar Allah'ı zikreden bir cemaatle birlikte oturmam, bana İsmâil'in oğullarından dört tanesini âzâd etmemden daha sevimli gelir. Allah'ı zikreden bir cemaatle ikindi namazı vaktinden güneş batışına kadar oturmam dört kişi âzâd etmemden daha sevimli gelir."**²²

* **"Dünya lanetlenmiştir, içindekiler de lanetlenmiştir; ancak Allah'ı zikretmek, buna yardımcı olan şeyler, âlimler ve ilim öğrenenler bundan müstesnadır."**²³

* Resûlullah sallallâhu aleyhi ve sellem ashâbına:

"Cennet bahçelerini gördüğünüz zaman orada otlayınız" buyurdu. "Cennet bahçeleri nedir?" diye soruldu. Rasûlullah sallallâhu aleyhi ve sellem: **"Zikir haklarıdır"** diye yanıt verdi.²⁴

* **"Her şeyin bir cilâsı vardır; kalplerin cilâsı da Allah'ı zikretmektir. İnsanı Allah'ın azabından en çok koruyacak şey, ancak zikrullahtır."** 'Allah yolunda cihad da mı (zikirden hayırlı) değil?' dediler. **"Hayır, kesilinceye kadar vuruşsa dahi"** dedi.²⁵

İşleyen demir nasıl ki pas tutmaz ise, Allah'ı zikreden kalpte aynı şekilde günah tutmaz. Ona bulaşan her türlü günah Allah'ın izni ile yok olur. Unutmayalım ki, zikir kalplerin cilâsıdır. Cila bir şeydeki kiri sadece gidermekle kalmaz; aynı zamanda onu parlatır.

* Âişe radiyallâhu anhâ şöyle demiştir: "Resûlullah sallallâhu aleyhi ve sellem Allah Teâlâ'yı her halinde zikrederdi."

Rasûlullah sallallâhu aleyhi ve sellem her durumda Rabbini zikrederdi. Otururken, kalkarken, yerken, içerken, yürürken, def-i hacet yaparken, yolculuğa çıkarken hatta eşi ile beraber olurken bile... o, hiçbir zaman Rabbini zikretmekten geri kalmazdı. Rasulullah'ı kendine önder ve rehber edinen biz Müslümanların da buna önem vermesi ve Rablerini her halükarda zikretmesi gerekmez mi?

"Andolsun, Allah'ın Resûlünde sizin için; Allah'a ve ahiret gününe kavuşmayı uman, Allah'ı çok zikreden kimseler için güzel bir örnek vardır."²⁷

Rasûl bizlere örnek ise haydi O'nu örnek almaya!

²⁰ (Tirmizî, Daavât, 4.)

²¹ (Tirmizî, Daavât, 6)

²² (Ebû Dâvud, İlm, 13)

²³ (Tirmizî, Zühd, 14.)

²⁵ (Buhârî, Deavât, 5)

²⁶ (Müslim, Hayz, 117.)

²⁷ (Ahzab Suresi, 21.)

Selef-i Salihîn'in Zikri

Rabi İbn-i Enes bazı arkadaşlarından rivayetle şöyle demiştir: "Allah'ın sevgisinin alameti zikrini çok yapmaktır, çünkü sen bir şeyi seversen zikrini çoğaltırsın."

Fetih el-Musilî şöyle demiştir: "Allah'ı seven, göz açıp kapayıncaya kadar bile Allah'ın zikrinden gafil olmaz."

Zü'n-Nûn şöyle demiştir: "Kimin kalbi ve dili zikirle meşgul olursa Allah onun kalbine kendisini arzulama isteği koyar."

İbrahim İbn-i Cüneyd şöyle demiştir: "Kişinin Allah'a olan sevgisinin alameti; kalp ve dil ile zikre devamıdır. Kişi Allah'ın zikrine önem verirse bu onun sevgisini ifade eder."

Selefin bazısı münacatında diyordu ki: "Kahramanlar kahramanlıklarından usansa da seni sevenler sana münacat ve zikirden asla usanmazlar."

Umeyr b. Hani'e: "Senin lisanının gevşediğini görmüyoruz, acaba her gün kaç tesbih yapıyorsun?" diye soruldu. O şöyle dedi: "Parmaklarımın hata etmesi hariç, yüz bin."

Halid b. Ma'din, Kuran okuyuşu hariç her gün kırk bin tesbih çekiyordu... Kendisi vefat ettiğinde yıkanmak için sedire konuldu da, parmağı hâlâ tesbih çeker gibi oynuyordu."

İbni Sirin'in yaptığı zikir genellikle: "Subhanallahi'l-azîm, subhanallahi ve bihamdihî" zikri idi.

Sufyân es-Sevrî bir şiirinde şöyle dedi:

"Bunca zikretmeme sebep unutmam değil seni;

Ne yapayım dilim kendiliğinden anıyor seni..."

Zü'n-Nûn dedi ki: "Dünya ancak O'nun zikriyle, ahiret ancak onun affıyla, cennet te ancak onun görülmesiyle güzel olur..."²⁸

Allah'ı Nasıl Zikredeceğiz?

Hadislerde bir müslümanın nasıl zikredeceği ve hangi duaları okuyacağı kayıtlıdır. Bir Müslüman elbette tarikat ehlinin yaptığı gibi garip ve manası anlaşılmayan seslerle Allah'ı zikredecek değildir. Onun zikri önderi ve rehberi. Muhammed Musatafa sallallâhu aleyhi ve sellem'in yaptığı gibi olmalıdır. Zaten Rasûlullah'ın yaptığı zikir onun için yeterlidir ve başka bir şeye ihtiyaç bırakmamaktadır. Şimdi hadislerde bize anlatılan zikirlerden bazılarını buraya aktaralım:

* Ebû Zer radiyallâhu anh'den rivayet edildiğine göre Resûl-i Ekrem sallallâhu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur: "Her birinizin her bir eklemi için günde bir sadaka vermesi gerekir. İşte bu sebeple her **"Subhanallah"** demek bir sadaka, her **"El-hamdu lillah"** demek bir sadaka, her **"Lâ ilâhe illallah"** demek bir sadaka, her **"Allahu Ekber"** demek bir sadaka, iyiliği tavsiye etmek sadaka, kötülükten sakındırmak sadakadır. Kuşluk vakti kılınan iki rekât namaz ise bütün bunların yerini tutar"

* Sa'd İbni Ebû Vakkâs radiyallâhu anh şöyle demiştir: Rasûlullah sallallâhu aleyhi ve sellem'in yanında bulunuyorduk. Bize:

- **"Sizden biri her gün bin sevap kazanmaktan âciz midir?"** diye sordu. Yanında oturanlardan biri:

- Bir kimse her gün bin sevabı nasıl kazanabilir ki? diye sordu. Bunun üzerine Rasûlullah sallallâhu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

²⁸ (Bu nakillerin tamamı İbn-i Receb el-Hanbelî'nin "Camî'u'l-Ulûm ve'l-Hikem" adlı kıymetli eserinden alınmıştır.)

- "Yüz defa **"سُبْحَانَ اللَّهِ"** **"Sübhânallah"** der, ona bin iyilik yazılır veya bin günahı bağışlanır."³⁰

* Câbir radiyallâhu anh, Rasûlullah sallallâhu aleyhi ve sellem'i şöyle buyururken dinledim demiştir: **"Zikrin en faziletlisi "Lâ ilâhe illallah"** demektir."³¹

* Câbir radiyallâhu anh'den rivayet edildiğine göre Rasûlullah sallallâhu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur: "Bir kimse **"سُبْحَانَ اللَّهِ وَبِحَمْدِهِ"** **"Sübhânallâhi ve bi-hamdihî"** Ben Allah'ı şanına yakışmayan sıfatlardan tenzih eder ve O'na hamd ederim, derse, cennette onun için bir hurma ağacı dikilir."³²

* Ebû Hüreyre radiyallâhu anh'den rivayet edildiğine göre Rasûlullah sallallâhu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur: "Kim sabah akşam yüz defa **"سُبْحَانَ اللَّهِ وَبِحَمْدِهِ"** **"Sübhânallâhi ve bi-hamdihî"** Ben Allah'ı şanına yakışmayan sıfatlardan tenzih eder ve O'na hamd ederim" derse, onun söylediklerinin bir mislini veya daha fazlasını söyleyen kimse dışında hiçbir şahıs, kıyâmet gününde onun söylediğinden daha faziletli bir zikirle gelemes.³³

* Abdullah İbn-i Hubeyb radiyallâhu anh anlatır: Rasûlullah sallallâhu aleyhi ve sellem bana şöyle buyurdu: **"Akşam ve sabah vakitlerinde "Kulhüvâllâhü ahad" ile "Muavvizeteyn" (Felak ve Nas) sûrelerini üçer defa oku, her türlü kötülükten korunman için bunlar sana yeter."**³⁴

* "Bir kimse, on defa **"Lâ ilâhe illâllahu vahdehû lâ şerîke leh, lehu'l-mülkü ve lehu'l-hamdü ve hüve alâ külli şey'in kadîr"** Allah'tan başka hiçbir ilâh yoktur. O'nun şerîki/ortağı yoktur. Mülk O'nundur. Hamd O'na mahsustur. O her şeye kadir-dir, derse, İsmâil oğullarından dört kişi âzâd etmiş gibi olur."³⁵

* Mü'minlerin annesi Cüveyriye Bintu'l-Hâris radiyallâhu anhâ'dan rivayet edildiğine göre, Rasûlullah sallallâhu aleyhi ve sellem bir gün sabah namazını kıldıktan sonra, Hazret-i Cüveyriye namaz kıldığı yerde oturmakta iken erkenden evden çıktı. Kuşluk vakti tekrar eve döndü. Cüveyriye radiyallâhu anhâ'nın hâlâ yerinde oturmakta olduğunu görünce:

- **"Yanından ayrıldığımdan beri hep burada oturup zikirle mi meşgul oldun?"** diye sordu. O da:

- Evet, diye cevap verdi. Bunun üzerine Rasûlullah sallallâhu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

- **"Senin yanından ayrıldıktan sonra üç defa söylediğim şu dört cümle, senin sabahtan beri söylediğin zikirlerle tartılacak olsa, sevap bakımından onlara eşit olur:**

سُبْحَانَ اللَّهِ وَبِحَمْدِهِ عَدَدَ خَلْقِهِ، وَرِضَا نَفْسِهِ، وَزَنَةَ عَرْشِهِ، وَمِدَادَ كَلِمَاتِهِ،

Sübhânallâhi ve bi-hamdihî adede halkihî ve rızâ nefsihî ve zinete arşihî ve midâde kelimâtihi/Yarattıkları sayısınca, kendisinin hoşnut olduğunca, arşının ağırlığına ve bitip tükenmeyen kelimeleri adedince ben Allah'ı şanına yakışmayan sıfatlardan tenzih eder ve O'na hamd ederim."³⁶

* Muâz radiyallâhu anh'den rivayet edildiğine göre Rasûlullah sallallâhu aleyhi ve sellem onun elinden tuttu ve: **"Muâz! Vallahi seni gerçekten seviyorum"** buyurdu. Sonra sözüne şöyle devam etti: **"Muâz! Her namazdan sonra şu duayı mutlaka okumanı tavsiye ediyorum:**

³⁰ (Müslim, Zikir, 37.)

³¹ (Tirmizî, Daavât, 9.)

³² (Tirmizî, Daavât, 60.)

³³ (Müslim, Zikir, 26.)

³⁴ (Ebû Dâvûd, Edeb, 101.)

³⁵ (Müslim, Zikir 30)

³⁶ (Müslim, Zikir, 79.)

اللَّهُمَّ اغْنِي عَنِّي ذِكْرَكَ ، وَشُكْرَكَ ، وَحُسْنَ عِبَادَتِكَ

**Allâhümme einnî alâ zikrike ve şük-
rike ve hüsni ibâdetik**/Allahım! Seni anıp
zikretmek, nimetine şükretmek, sana lââyık
ibadet etmek için bana yardım eyle!³⁷

Netice

Buraya kadar aktarmaya çalıştığımız
şeylerden anlaşıldığına göre bir Müslü-
man; yüz defa "سُبْحَانَ اللَّهِ" "**Sübhânallah**";
sabah akşam yüz defa "سُبْحَانَ اللَّهِ وَبِحَمْدِهِ"
"**Sübhânallâhi ve bi-hamdihî**" diyerek,
سُبْحَانَ اللَّهِ وَبِحَمْدِهِ عَدَدَ خَلْقِهِ وَرِضَا نَفْسِهِ ، وَزِينَةَ عَرْشِهِ ،
وَمِدَادَ كَلِمَاتِهِ

**Sübhânallâhi ve bi-hamdihî adede
halkihî ve rızâ nefsihî ve zinete arşihî ve
midâde kelimâtihi**, duasını okuyarak;
"**Subhanallah**", "**El-hamdu lillah**", "**Allahu
Ekber**", "**Lâ ilâhe illallah**", zikri yaparak;
'**Lâ ilâhe illâllahu vahdehû lâ şerîke leh,**
**lehu'l-mülkü ve lehu'l-hamdü ve hüve
alâ külli şey'in kadîr**' diyerek; sabah-
akşam üçer defa İhlas, Felak ve Nas sure-
lerini okuyarak veya buna benzer Sünnet-
te bize nakledilen ifadelerle Allah'ı zikret-
melidir.

Böylesi zikirler için meclisler kurmalı,
bir araya gelindiğinde hep böyle zikirlerle
Allah zikretmelidir. Bu sahabenin ve onlar-
dan sonra gelen en hayırlı insanların uygu-
laya geldiği bir sünnettir. Bizler bu gün
zikrin kıymet ve faziletini biliyor değiliz.
Eğer bilseydik mutlaka bunun için bir şey-
ler yapardık.

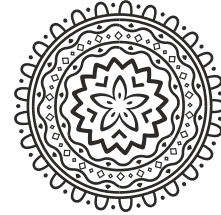
Bizler zikir için özel vakitler ayırmalıyız.
Unutmayalım ki, insan değer ve önem
atfettiği şeylere vakit ayırır. Eğer bizde
yaratıcımız, rızık vericimiz, biricik ilahımız
Allah'a önem veriyorsak O'nu zikretmeye
vakit ayırmalıyız. Allah için soruyorum:

Hiç Allah'ı zikretmek için zikir vaktimiz
var mı?

Hiç Allah'ı zikretme adına özel bir gün
veya saat tayin ediyor muyuz?

Allah için buna önem verelim. Eğer biz
buna önem verir, Rabbimizi zikreder ve
O'nu gündemde tutmaya çalışırsak,
bunun neticesi olarak O'da bizi zikrede-
cek ve hem kendi katındaki meleklerle,
hem de diğer insanlara bizi sevdirecek ve
onların bize değer vermesini sağlaya-
caktır. Eğer hem Allah, hem insanlar, hem
de melekler nezdinde itibar kazanmak
istiyorsan haydi Allah'ı zikretmeye!

**"Ey iman edenler! Allah'ı çokça zikre-
din. Ve onu sabah, akşam tesbîh edin"**³⁸

³⁷ (Ebû Dâvûd, Vitr, 26.)

³⁸ (Ahzab, 41, 42.)

Soru-Cevap Köşesi

Hüseyin Oral

Soru: Kadının dış elbisesinin ziynet elbisesi olmaması ne demektir? Kadınlar örtünme şartına bağlı kalarak dışarıda renkli kıyafetler giyebilirler mi?

Cevap: 'Müslüman kadının hicabının renginin siyah olması gerekir' diye bir şart yoktur. Bu sebeple müslüman kadın, dilediği renkte elbise giyebilir (hicabı dilediği renkte olabilir). Ancak giydiği elbisenin rengi, sadece erkeklere âit olan elbiselerin renginde olmaması, erkeklerin bakışlarını üzerine çeken renklerde, nakışlı ve süslü elbiseler olmaması gerekir.

Allah Teâlâ bu konuda şöyle buyurmuştur: **"... zînetlerini (yabancı erkeklere) göstermesinler..."** (Nur Sûresi, 31)

Hiç şüphe yok ki ayette ifade edilen ziynet süslü olduğu halde görünen dış elbiseleri kapsar.

Ebu Hureyre'den -Allah ondan râzı olsun- rivâyet olunduğuna göre Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur:

"Allah'ın kadın kullarını, Allah'ın mescitlerine (gidip ibadet etmekten) alıkoymayın! Fakat kadınlar, (Allah'ın mescitlerine giderken) güzel koku sürünmemiş halde (dışarı) çıksınlar."¹

Ebu Davudun şerhi "Avnu'l Ma'bûd" adlı kitabın yazarı (yukarıdaki hadisi açıklarken) şöyle demiştir:

((وَهُنَّ تَقْلَاتٌ)): Yani "kadınlar güzel koku sürünmemiş halde..."

Kadınlar, güzel kokularıyla erkekleri etkilemesinler diye bununla emrolunmuş ve güzel koku sürünmekten yasaklanmışlardır. Güzel elbise, dışarıdan gözüken takı ve aşırı lüks olan zînet eşyası gibi, erkekleri etkileyen ve bakışlarını üzerlerine çeken şeyler de güzel koku hükmünde sayılır. Bundan dolayı müslüman kadının, yabancı erkeklerin önlerine çıktığı zaman onların bakışlarını çeken elbiseler giymekten uzak durması gerekir.

¹ (Ebu Dâvûd, hadis no: 565)

Bir kadının, erkeklerin dikkatini çeken renklerdeki elbiseleri veya üzerinde nakış ve süs bulunan elbiseleri giymesi câiz olmaz. Çünkü bu davranış, erkeklerin dikkatini çeken , bakışlarına bakış eklemeye sevk eden hareketlerdendir. Kadının bu hareketi, belki de erkekler tarafından kendi hakkında konuşulmasına ve ardından namusuna leke getirecek bir duruma düşmesine sebep olabilir.

Müslüman kadının elbisesinin (cilbabının) rengi siyah olması gerekmez. Eğer kadının bütün bedenini örtüyorsa, giydiği elbisede erkeklere benzeme yoksa, vücut hatlarını belli edecek kadar dar değilse, elbise, içerisini gösterecek şekilde şeffaf ve dikkatleri üzerine çekecek renkte değilse, bu takdirde dilediği renkte elbise giyebilir. Günümüzde kadınların siyah renkli cilbabı tercih etmeleri, o rengin gerekli olmasından dolayı değildir. Bu rengi tercih etmeleri, ancak zinetten uzak olmasından dolayıdır. Sahâbe kadınlarının siyah renkte cilbab giydiklerini gösteren rivayetler vardır.

Ümmü Seleme'den -Allah ondan râzı olsun- rivayet olunduğuna göre o şöyle demiştir:

"... zînetlerini (yabancı erkeklere) göstermesinler..." (Nur, 31) ayeti nazil olunca Ensar kadınları, başlarının üzerinde kargalara benzeyen elbiseler (örtüler) oldukları halde dışarı çıkmışlardı."²

Bu hadis, sahâbe kadınlarının başlarının üzerine aldıkları elbesilerin siyah renkte olduğuna işâret etmektedir. Muvahhide olan bir kadının dışarı çıkarken giydiği dış elbisesini siyah renkte tercih etmesi sünneti anlamada öncülerimiz olan sahabenin yoluna ne kadar bağlı olduğunu gösterir. Her ne kadar tercih edilen farklı renklerin dikkat çekici olmadığını düşünsek bile bir beldenin muvahhide kadınlarının sahabe kadınlarına uyararak yaptıkları tercihin dışına çıkmaları fitne oluşturabilir. Buna göre bir mümine kadın için tercihe şayan olan dış elbisenin siyah olması, başka renklerin ise yukarıda belirtilen şartlar dahilinde caiz olmasıdır.

² (Ebu Davûd, 4101)

Soru: Kan bağışı yapmak caiz midir? Şayet kan bağışı yaparsak abdestimiz bozulur mu ?

Cevap: Kan bağışında bulunmaya ileten zarurî bir durum bulursanız kendisine kan verilen hastaya, kan alan doktora, kan bağışında bulunan kimseye bir günah yoktur.

Allah Teâlâ şöyle buyurmaktadır:

"Bundan (bu cinâyetten) dolayı İsrailoğullarının üzerine yazdık ki: Her kim, bir nefsi bir nefse veya yeryüzünde bozgunculuğa karşılık olmadan (sebepsiz olarak) öldürürse, bütün insanları öldürmüş gibi olur. Kim de, onu diri bırakırsa (öldürmekten sakınırsa), sanki bütün insanları diriltmiş gibidir. Andolsun ki onlara, elçilerimiz apaçık delillerle (mucizelerle) geldiler. Bundan (elçilerin kendilerine gelmelerinden) sonra onlardan pek çoğu gerçekten (Allah'ın haram sınırlarını çiğnemek ve emirlerini terk etmek sûretiyle) haddi aşan kimselerdir." (Mâide, 32)

Bu ayet-i kerime, saygın bir canı diri tutmaya sebep olmanın fazîletine delâlet eder. Hiç şüphe yok ki, doktorlar ve kanlarıyla kan bağışında bulunan kimseler, kendisine kan nakledilmediği takdirde ölümle karşı karşıya bulunacak olan hastanın hayatta kalması konusunda birer sebep durumundadırlar.

"O (Allah), size (İslâmî esaslara uygun olarak boğazlanmamış) hayvan leşi, kanı, domuz etini ve Allah'tan başkası adına (Allah'tan başkasının adı anılarak) kesilen hayvanın etini haram kıldı. Kim, (bunlardan yemeye) mecbur kalırsa, (zarurettten fazlasını yiyerek) haddi aşmamak ve (Allah'ın kendisine mübah kıldığı) zaruret miktarını geçmemek kaydıyla bunlardan yemesinde kendisine bir günah yoktur. Zirâ Allah (kullarını) çok bağışlayıcıdır, (onlara) çok merhametlidir." (Bakara Sûresi: 173)

Bu âyet-i kerime, haram kılınan bir şeyi yemek veya içmek zorunda kalan kimseden günahın kaldırıldığına delâlet etmiştir. Hasta ise, kendisine kan verilerek yardım edilmeye muhtaç durumdadır ve başkasının ona kan bağışında bulunmasında bir sakınca yoktur.

İslam şeriatının kaideleri, kan bağışında bulunmanın caiz olduğunu gerektirir. Bu kaidelerden bazıları şunlardır:

"Zaruretler, sakıncalı şeyleri mübah kılar. Zararın giderilmesi gerekir. Zorluk, kolaylığı celbeder."

Hasta, zorda kalan kimsedir. Helak olmasına sebep olacak meşakkat ise, hastanın başına gelmiş durumdadır. Bundan dolayı kendisine kan nakledilmesi caizdir.

Kanın çıkmasıyla abdestin bozulması ise, ilim ehlinin ihtilaf ettiği bir konudur.

Kanın çıkmasıyla abdestin bozulacağı görüşünde olan âlimler, Ebu Derdâ'nın -Allah ondan râzı olsun- rivayet ettiği şu hadisi delil olarak göstermektedirler:

Ebu Derdâ'dan -Allah ondan râzı olsun- rivâyet olunduğuna göre o şöyle demiştir:

"Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- kustuktan sonra abdest aldı."³

Bazı âlimler, kanı, kusmuğa kıyas etmişler ve her ikisi arasındaki ortak noktanın, bedenden çıkan necis (pis) bir şey olmasını delil göstermişlerdir.

Yukarıdaki hadisi, Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-'in ashâbı ile tâbiînden bazı ilim ehli, kusmuk ve burun kanından dolayı abdest gerektiği görüşüne delil olarak getirmişlerdir. Bu görüş; Süfyân es-Sevrî, Abdullah b. Mübârek, Ahmed b. Hanbel, İshak b. Rahâveyh'ten nakledilmiştir.

³ (Ahmed; 4/449; Ebu Dâvud, 2981. Tirmizî, 87)

Bazı ilim ehline göre ise kusmuk ve burun kanından dolayı abdest gerekmez. Bu görüş , Şâfiî ve Mâlik'e âittir. İmam Ahmed b. Hanbel' in diğer bir görüşünün de böyle olduğu rivayet edilmiştir.

İmam Beğavî -Allah ona rahmet etsin- şöyle demiştir: "Bu, sahâbe ve tâbiînden pek çok kimsenin görüşüdür."

Bu konuda tercih edilen görüş; vücuttan kan çıkmasından dolayı abdest almak müstehap olsa bile, abdestin bozulmamasıdır.

Bu görüşün dayandığı delilleri şöyle sıralayabiliriz:

1. Beraeti zimmet asıldır: Aksine bir hüküm veya delil sabit olmadığı sürece aslolan; abdestlilik durumunun devam etmesidir . Abdestin bozulduğuna delalet eden bir şey ise, Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem den sâbit olmamıştır.

Bunun içindir ki en-Nevevî -Allah ona rahmet etsin- bu konuda şöyle demiştir: "Kan çıkmasından dolayı abdest gerektiğine dair Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-'den kesin bir şey sabit olmamıştır."

Abdurrahman b. Nâsır es-Sa'dî -Allah ona rahmet etsin- şöyle der: "Doğru olan görüşe göre; ister az olsun, isterse çok olsun, kan, kusmuk ve benzeri şeylerin abdesti bozmamasıdır. Çünkü bu gibi şeylerle abdestin bozulduğuna dair hiçbir delil gelmemiştir. Aslolan; abdestlilik durumunun devam etmesidir."

2. Kanın, başka şeylere kıyas edilmesi geçersiz bir görüştür. Çünkü kan ile diğer şeyler arasındaki hükmün sebebi aynı değildir.

3. Kanın çıkmasıyla abdestin bozulacağına dair hüküm, ilk müslümanlardan gelen eserlere (rivâyetlere) aykırı bir görüştür. Bu eserlerden bazıları şunlardır: Ömer b. Hattab, namaz kılarken hançerlendiğinde kendisinden kan aktığı halde namazını kılmaya devam etmiştir.

Bunun içindir ki Hasan Basrî -Allah ona rahmet etsin- bu konuda şöyle demiştir: "Müslümanlar, hâlâ yaralarıyla namaz kılmaya devam etmektedirler."

4. Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-'in kustuktan sonra abdest almış olması, abdestin yeniden alınması gerektiğine delalet etmez. Çünkü fıkıh usulü kâidesine göre; Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-'in fiili, beraberinde emir olduğuna delâlet eden bir şey yoksa o fiilin gerektiğine (farz veya vâcip) delâlet etmez. Bu konuda en fazla söylenebilecek şey; bu fiilde, Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-'i örnek almanın meşrû olmasıdır.

Bunun içindir ki Şeyhulislâm İbn-i Teymiyye -Allah ona rahmet etsin- şöyle demiştir:

"Hacamât ve kusmuktan dolayı abdest almanın müstehap olduğuna delâlet eden delil apaçıktır."

Buraya kadar anlatılanları üç maddede şöyle özetleyebiliriz: Kan bağışında bulunmak câizdir. Kan bağışında bulunan kimsenin, kan bağışından sonra abdest alması müstehaptır. Eğer abdest almazsa kendisine bir günah yoktur.

Soru: Ticarete İslam şeriatına göre bir kâr sınırlaması var mıdır? Satın aldığımız bir malın üzerine dilediğimiz kadar kâr koyarak satabilirmiyiz?

Cevap: Bir malı ticâret yapmak maksadıyla veya kendisi için satın alan kimsenin, bu malı aldığı fiyattan daha fazlasıyla satması câizdir. Malın üzerine konulacak olan kârda alt veya üst sınır yoktur.

Bir beldede bir mal herkesçe bilinen bir fiyattan satılıyorsa Müslümanın bilgisiz olan kişiye daha fazlasına satmaması gerekir. Çünkü [bu durumda] daha fazlasına satılması bir çeşit hile ve aldatmadır.

Piyasada makul sayılabilecek kar marjları satıcılar ve müşteriler arasında ortalama makul bir seviyededir. İslam şeriatının kar ile aldatma arasını birbirinden ayırt edici olarak itibar ettiği ölçü piyasayı bilen insaf ehli kimselerin aşırı bulmadığı veya kandırma saymadığı kar oranlarıdır. Çarşı pazarda var olan bir malın fiyatı herkes tarafından makul görülen kar oranını aşmadığı sürece herhangi bir aldatma söz konusu olmaz. Satın alınan bir mal piyasayı bilenler tarafından aşırı bulunmadığı sürece herhangi bir kandırmadan söz edilemez. Makul miktarları aşan ve satıcının artık kâr etmekten çıkıp aldatma sayılacak fiyatlarla bir malı satması aldatma sayılır. Bu şekilde aldatma sayılan bir fiyatla satış yapmak haramdır. Müşterinin aldığı malı geri iade etme, verdiği ücreti geri alma hakkı vardır. Satıcı müşterinin iadesini reddedemez.

Müslüman Müslümanın kardeşidir. Ona zulmetmez, onu teslim etmez, onu aldatmaz, ona hainlik etmez. Nerede olursa olsun ona içtenlik ve samimiyetle davranır. Nebî sallallahu aleyhi ve sellem: "Dîn nasihatten (içtenlik ve samimiyetten) ibarettir." buyurur. Bu hadîsi Müslim, Sahîh'inde rivâyet etmiştir.

Yine Sahîhayn'da Cerîr b. Abdillâh el-Yemânî'nin şöyle dediği rivâyet edilmiştir: Nebî sallallahu aleyhi ve sellem'e namazı ikâme etmek, zekâtı edâ etmek ve her Müslümana karşı naasihât etmek (içten ve samimi olmak) üzere bey'at ettim.

Müslümanlar ister Müslümanlarla, ister Müslüman olmayanlarla alışveriş yapsınlar; her zaman adaleti gözetmek zorundadırlar. İçerisinde adalet olmayan veya aldatma hile, yalan bulunan her alışverişe haram karışmış demektir.

(Allah, en doğrusunu bilendir.)

Siyasal Siyonizm Ve İsrail'in Kuruluşu

Burak Özdiğer

Takva

Eylül 2025
57. Sayı

takvadergisi.org

Bugün, vicdan sahibi hiç kimsenin duyarsız kalamadığı; sinelerde acıya, öfkeye ve nefrete dönüşen sistematik zulmün sorumlusu İsrail'in kuruluşu ve kuruluş aşamalarından bahsetmeye çalışacağım. Tıpkı bugün yaptığı gibi, zorbalıkla, işgal ve gasp ile bulunduğu toprakları himayesine alan İsrail, yalnızca toprak edinme kaygısı gütmemiş, Siyonizm'i benimseyerek çıkarlarına uyan her ne varsa yapmaktan çekinmemiştir. Tarihin en tartışmalı konularından birisidir ki 1200 küsur yıldır Arap çoğunluğun yaşadığı bir toprak parçası, üçüncü bir tarafın (İngiltere) inisiyatifiyle, çoğunluğu Doğu Avrupa'da yaşayan başka bir halka (uluslararası Yahudi topluluğu) milli yurt olarak vaat edilmişti. Doğu Avrupalı Yahudilerin yaşadıkları sıkıntılı hayat, aralarındaki Siyonistleri İngiltere'yi sözünü tutmaya ve Filistin'de bir Yahudi milli yurdu kurmaya mecbur etti; buna karşılık Filistin'in yerleşik Arap halkı kendi yurdunun bir Yahudi devletine dönüştürülmesine karşı çıktı ve elinden geldiğince buna direndi. Tarihçi 'William L. Cleveland'a göre Filistin sorununun kökeninde Siyonistlerin Filistinli Arapların yaşadıkları topraklar üzerinde hak iddia etmeleri yatar.

1. yüzyılda Roma işgali üzerine Filistin'den kaçan Avrupa'daki Yahudi toplulukları, bir gün Kutsal Topraklar'a dönme fikrini hep canlı tutmuşlardır. Allah'ın onlara bu toprakları vaat ettiği ve kurtuluşlarının bu topraklara dönmeleri ile olacağı inancı, devletlerin ve insanların ayrımcılığa tabi tuttıkları Yahudileri yüreklendirmekteydi. Ancak örgütlü siyasal Siyonizm'in doğuşu 19. yüzyıl Avrupa siyasi koşullarına kadar bekledi. Batı ve Doğu Avrupa'da durumlar birbirinden çok farklı haldeydi. Yahudi diasporasının başlıca merkezleri olan Polonya ve Rusya'da milyonlarca Doğu Avrupalı Yahudi Amerika Birleşik Devletleri'ne göçerken, Batı Avrupa'da liberal milliyetçilik akımı ile birlikte asimile olmaktadır.

Rusya'da 1880'li yıllarda yaşanan olayların ardından Filistin'e odaklanmış Yahudi milliyetçiliği ön plana çıktı ve bu kapsamda örgütlenmeler başladı.

Siyonizm fikri kendisinden çıkmadıysa da, Theodor Herzl mevcut ideolojiyi uluslararası harekete dönüştüren isimdir. Siyasal Siyonizm'in ideolojik temelini sağlayan "Yahudi Devleti" ismindeki kitabı Doğu Avrupalı Yahudiler üzerinde büyük etki bıraktı. 1897'de Herzl'in çabalarıyla toplanan ilk Siyonist Kongresi bu hareketin kilometre taşlarından birisi olmuştur. Ancak bu çabalar büyük bir devlet tarafından siyasal, Batı Yahudi toplumunun da mali desteği olmadan sonuca ulaşamayacaktı.

Tam da bu aşamada meydana gelen 1. Dünya Savaşı ve Osmanlı Devleti'nin topraklarının İngiltere, Fransa ve Rusya tarafından bölünmesi planı, İngiltere'nin Şerif Hüseyin'e verdiği söz (bkz. Şerif Hüseyin ve McMahon Yazışmaları) ve İngiltere ile Fransa arasında imzalanan Sykes-Picot Anlaşması, Siyonistlerin Filistin topraklarında kuracakları devletin ön hazırlık aşamalarını oluşturdu. Öyle ki Siyonistler 1. Dünya Savaşı'nın kazananı İngiltere'nin siyasetinde aktif rol oynamakta ve İngiltere'nin Filistin'de Yahudi yerleşimini desteklemesine doğrudan sebep olmaktadır. Bu bağlamda Balfour Deklarasyonu İngiliz kabinesi tarafından yayınlanmıştır. Bu deklarasyon Filistin'de bir Yahudi devletinin kurulmasıyla sonuçlanmıştır.

İngilizlerin 1917 Aralık ayında Kudüs'ü ele geçirmeleri Filistin'i Osmanlı idaresinden çıkarmış, 1920'ye kadar İngiliz askeri idaresi altına sokmuştu. Daha sonra sivil iradeye geçen Filistin mandası, tam 28 yıl boyunca sürdü.

Ancak fiili bir devletin kurulması için temel şartlardan olan nüfus sorunu hala gündemdeydi. Bu dönemde nüfusun yüzde 85'ini Filistinli Araplar oluşturmaktaydı. Çok acıdır ki Filistin'de yaşayan Arap topluluklarının iktidar rekabetleri, İngilizlerin de tarafları birbirine düşürmesiyle zayıf bir otoriteyi meydana getirmişti. Bu sırada Filistin'deki mevcut Yahudiler örgütlenmeye ve çıkarlarına hizmet edecek kurumlar kurmaya başlamıştı.

Siyonist davaya yardım, sadece manda içinde kurulmuş olan kurumlardan değil, Filistin dışındaki kişiler ve örgütlerden de gelmekteydi. Gelecekte İsrail'in ilk cumhurbaşkanı olacak Haim Weizmann, Londra'da Dünya Siyonist Örgütü'nün başkanı olarak faaliyet göstermekteydi. Bir diğer önemli dış destek ise Amerika'ya göç etmiş Yahudi toplumundan gelmekteydi. Amerika Birleşik Devletleri'nin 2. Dünya Savaşı'nda dünya gücü olmasıyla, Amerikalı Yahudiler de Filistin sorununun sonucunu belirlemede çok önemli bir rol oynadılar.

Yazımızın başında belirtildiği üzere Filistin sorununun temelinde Yahudi göçü ve toprak elde etme yatmaktadır. Siyonistlerin hedefi, kısıtlanmamış göçten yararlanarak mandanın Yahudi nüfusunu çoğaltmak ve böylece milli bir yurdun varlığı adına inandırıcı bir iddiada bulunmaktı. Göçmenleri yerleştirmek ve beslemek için mümkün olduğu kadar ekilebilir toprağa sahip olmak gerekiyordu. Bu ikili hedefe varmaya çalışan Siyonizm, yerel Arap nüfusun aleyhine girilen bir yerleşim sömürgeciliği projesini andırmaktaydı.

Yahudilerin Filistin'e göçü "aliyah" adı verilen bir dalgalar dizisi halinde oldu. İlk iki aliyah, 1. Dünya Savaşı'ndan önceydi. 1919 ile 1923 yılları arasındaki üçüncü dalgada, çoğunluğu Doğu Avrupa'dan 30 bin kadar göçmen geldi. 1924 ile 1926 yılları arasındaki aliyahta çoğunluğu Polonya'dan 50 bin göçmen daha geldi. 1933'e kadar yavaşlayan göçmen akışı, Almanya'da Hitler ile Nazi partisinin yükselmesiyle birlikte, 1933'ten 1936'ya kadar olan beşinci aliyahta 170 bin Yahudi'nin göçüne sebebiyet verdi. Ancak beşinci aliyah diğerlerinden bir yönüyle farklıydı. Almanya'dan gelen bu göçmen Yahudiler eğitilmiş meslek sahibi, genellikle yanlarında önemli miktarda sermaye getiren işadamlarını bulunduruyordu.

Sınırlı tarım potansiyeli olan bir bölgede ekilebilir toprağın çatışma konusu olması şaşılabilecek şey değildir. Siyonistlerin kurduğu Yahudi Milli Fonu bu toprakların satın alımından ve kiralamasından sorumluydu. Siyonistler toprakları genellikle ülkede yaşamayan Arap sahiplerinden satın almaktaydılar. Manda döneminde Beyrut'taki Sursock ailesinden, 1920'de verimli Jezreel Vadisi'nde Yahudi Milli Fonu'na 50 bin dönüm arazi satılmıştı.

Sorun sadece toprakla kalmamış, Yahudilerin Ağlama Duvarı kalıntılarını kutsal görmeleriyle beraber toplumsal ve dini çekişmeler de gün yüzüne çıkmıştı. Duvar ve yakın çevresi Kubbet-üs-Sahra ve el-Aksa Camii'nin bulunduğu Harem el-Şerif'in batı mesnedi olduğundan Müslümanlar nezdinde de dini bir mekandı. İngiliz mandası döneminde duvar vakfı olarak kabul edildiğinden yetkisi Müslümanlara aitti.

Yahudilerin taşkınlıkları dolayısı ile şiddet olayları patlak vermiş ve bölgede karşılıklı ölümler baş göstermiştir. Bu olaylar daha sonrasında isyanlara ve mandanın sahibi İngiltere'nin ciddi önlemler almasına sebep olmuştur.

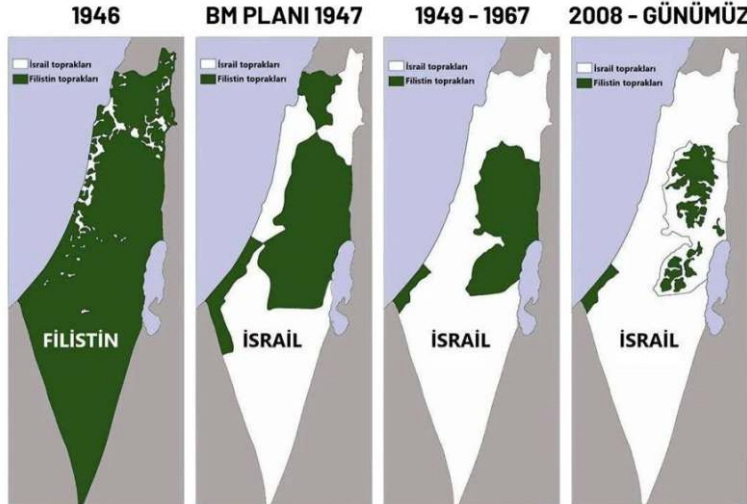
2. Dünya Savaşı sırasında yaşananlar, dünya Yahudilerinin Amerika'ya olan baskıları, Filistin'de derhal bir Yahudi devletinin kurulması gerekliliğini gündeme sokmuştur. Yahudi Ajansı'nın 2. Dünya Savaşı'nın sonuna doğru bir İsrail devletinin derhal kurulması ve bunu güce başvurarak yapmaktı. Bunun neticesinde terör olayları baş göstermiş, İngiltere'nin mandasına karşı tehdit oluşturmaya başlanmıştı. Birleşmiş Milletlerin olaya dahil olmasıyla beraber, Amerikan başkanı Truman'ın yoğun çabası ile birlikte Filistin'in Arap ve Yahudi devleti olarak bölünmesi ve Kudüs'ün uluslararası statü kazanması kabul edilmişti. Bu alınan karar ile beraber İngiltere Filistin mandasının 15 Mayıs 1948'de biteceğini ilan etti. Bu süreçte yaşanan katliam ve terör olayları zirveye ulaştı. Ancak İngilizler buna engel olmak yerine kendi çekilmelerine yoğunlaştılar. İngiliz sorumlusu yüksek komiser Cunningham'ın Filistin'i terk edişinden birkaç saat sonra Ben-Gurion, İsrail devletinin bağımsızlığını ilan etti. Yeni devlet Amerika Birleşik Devletleri ve Sovyetler Birliği tarafından derhal tanındı.

15 Mayıs 1948'de Mısır, Suriye, Lübnan, Ürdün ve Irak ordu birlikleri İsrail'e girdiler, bölgesel bir savaş başlattılar ve savaş 1948 Aralık ayında Arap güçlerinin yenilgisi, İsrail topraklarının genişlemesi ve BM'nin Filistin Arap devleti kurulması önerisinin çökmesiyle sona erdi. Bununla beraber Filistinli Araplar sistematik bir şekilde yerlerinden atılma ve geri dönüşü olmayan bir kaçış ile karşı karşıya kaldılar. İsrail zorla, işgal ve teröre başvurarak kendi İstiklal Savaşı'nı vermiş oldu. Tam anlamıyla Arap toplumu için bir "felaket" olan bu gelişme, günümüzde de varlığını sürdürüyor.

Etnik gruplara göre Filistin nüfusu, 1931-1946.

	Arap	%	Yahudi	%	Diğerleri	%	Rakamlar
1931	864,806	82	174,139	19	18,269	2	1,057,601
1936	983,244	71	382,857	28	22,751	2	1,388,852
1941	1,123,168	68	489,830	30	26,758	2	1,639,756
1946	1,310,866	67	599,922	31	31,562	2	1,942,350

Kaynak: Justin McCarthy, *The Population of Palestine* (New York: Columbia University Press, s. 36)

WinRAR'da Sıfır Gün Tehlikesi Korunmak İçin Hemen Güncelleyin

Burak Eryılmaz

WinRAR'da Kritik Sıfır Gün Açığı: Hemen Güncelleyin!

Bilgisayarınızdaki en basit dosya sıkıştırma aracı bile siber saldırganların hedefi olabilir. Geçtiğimiz günlerde popüler arşiv programı WinRAR'da kritik bir sıfır gün (zero-day) güvenlik açığı tespit edildi ve bu açık, dünya genelinde aktif olarak kullanıldı. Eğer siz de WinRAR kullanıyorsanız, WinRAR'ı güncelleyin. Nasıl güncelleneceğini bilmiyorsanız yazımızda WinRAR'ı nasıl güncelleyeceğimizden bahsedeceğiz.

Adım Adım WinRAR Güncelleme Rehberi

1. Resmî siteye gidin

<https://www.rarlab.com/download.htm>

2. Sürüm seçin

a. Windows 64-bit kullanıyorsanız WinRAR x64 (64 bit) seçeneğini indirin.

b. 32-bit kullanıcıları için uygun sürüm de mevcuttur.

c. Kendi dilinizde indirmek istiyorsanız "Localized WinRAR versions" kısmından dilinize ait olan versiyonu indirin.

3. İndirilen dosyayı açın

a. Örneğin: winrar-x64-713.exe dosyası inecek.

b. Türkçe dili için winrar-x64-713tr.exe adında bir dosya inecektir.

4. Kurulumu başlatın

a. Dosyaya çift tıklayın, kurulum ekranı açılacak.

b. "Install" (Türkçe yükle) butonuna basın.

5. Mevcut WinRAR üzerine kurun

a. Eski sürümü silmenize gerek yok.

b. Güncel sürüm, eski sürümün yerini alacaktır.

6. Sürümü kontrol edin

a. WinRAR'ı açın.

b. Menüden Help → About WinRAR yolunu izleyin.

c. Versiyon numarasının 7.13 olduğundan emin olun.

Tabi bu yazımızın yazıldığı tarih içerisinde 7.13 versiyonu yazımızı daha ileriki bir tarihte okuyorsanız daha ileri versiyonlar 7.14, 7.15, 7.20 vb. olabilir. Ama minimum versiyon 7.13 olmalı aşağısı (7.12, 7.11 vb.) olmaz, olmamalı. Açıktan korunmak için tabii ki.

Güncellemeyi yaptık bundan sonrasında ne yapmalı?

- Bilinmeyen .rar dosyalarını açmayın.
- Özellikle e-posta ile gelen iş başvurusu dosyaları, fatura, belge gibi görünen RAR arşivlerine karşı dikkatli olun.
- Antivirüs ve güvenlik yazılımlarınızı güncel tutun.

Güncellemeyi yaptıktan sonra bu üç adımı uygularsanız, büyük oranda korunmuş olacaksınız. Şimdi gelelim olayın detaylarına...

Temmuz 2025 ortasında güvenlik araştırmacıları, WinRAR'da CVE-2025-8088 koduyla kayıtlı kritik bir güvenlik açığı buldu. Bu açık, path traversal adı verilen bir hata sayesinde, saldırganların zararlı dosyaları bilgisayarınızda sizin fark etmediğiniz yerlere kopyalayabilmesine olanak tanıyor.

Örneğin, kötü amaçlı hazırlanmış bir RAR dosyası, çıkarıldığında "Başlangıç" klasörünüze zararlı bir uygulama yerleştirebilir. Siz bilgisayarınızı her açtığınızda bu uygulama otomatik olarak çalışır ve sisteminiz ele geçirilir.

Siber güvenlik firması ESET, bu açığın RomCom adlı Rusya bağlantılı bir hacker grubu tarafından aktif şekilde istismar edildiğini ortaya çıkardı. Bu grup, sahte iş başvurusu belgeleri veya cazip görünen dosyalar göndererek kurbanlarını kandırdı.

Daha sonra, Paper Werewolf (GOFFEE) isimli başka bir grup da aynı açığı kullanmaya başladı. Yani tehdit yalnızca tek bir aktörden ibaret değil.

Peki durum ne kadar ciddi?

Bu açık, yalnızca teorik bir ihtimal değil; gerçek saldırılarda kullanıldı.

ABD'nin siber güvenlik kurumu CISA, açığı "bilinen istismar edilen açıklar" listesine aldı ve devlet kurumlarına 2 Eylül 2025'e kadar yamalama zorunluluğu getirdi.

Saldırıları şimdiden Avrupa ve Kanada'daki kurumlara ve bireylere ulaştı.

Kısacası, "bana bir şey olmaz" demek çok riskli.

WinRAR, yıllardır hemen herkesin bilgisayarında yer alan basit bir yazılım gibi görünsede, bu olay bize bir kez daha gösterdi ki en masum araçlar bile hackerların elinde bir silaha dönüşebilir.

Eğer güncellemeyi yapmadıysanız, yazıyı burada bırakın ve hemen WinRAR 7.13 sürümünü indirip kurun. Sonra tekrar geri dönüp detayları okuyabilirsiniz.

Unutmayın! Siber güvenlikte en büyük risk, "benim başıma gelmez" düşüncesidir. Ve Pegasus casus yazılımını anlattığımız yazımızda bahsetmiş olduğumuz durumu hatırlayın. Kurbanın değil, çevresindeki bir kişinin dikkatsizliğiyle kurbanı erişim sağlanmıştı. "Benim gizli saklı neyim var ki?" diye düşünebilirsiniz. Ancak unutmayın: bir kurbanı giden yolda aracı siz olabilirsiniz.

Bazen yalnızca kendinizi korumak binlerce kişiyi korumak demektir.

BİR GÜNAHIN YETMİŞ ZARARI

İbn Kayyım el-Cevziyye

Bu ayki sayımızda tavsiye edeceğimiz kitap, Menhec yayınlarından çıkan İbn Kayyım el-Cevziyye (rh)'ın kaleme almış olduğu “Kalbin İlacı” isimli mükemmel eserinin muhasarı niteliğinde olan “Bir günahın Yetmiş Zararı” adlı kitaptır.

Kitap günah kavramının açıklanması ile başlıyor ve ardından işlenen günahların dünya ve ahiretteki zararları Kur'an ve Sünnetten deliller ile anlatılıyor...

Allah'ın insanlara hidayet olarak indirdiği Kuran'ı Kerim, günümüz Müslümanlarının neredeyse hiç bilmedikleri, hiç gündemlerinde olmayan bir kitap haline gelmiştir. İnsanların kurtuluşu için indirilmiş olan kuran; raflara kaldırılmış, hükümleri tatbik edilmez olmuş, kanun koyma niteliği iptal edilmiş, sorunların çözümü için artık kendisine başvurulmaz olmuştur. Bunun tarihî, sosyal, siyasal ve iktisadî nedenleri ne olursa olsun, belki de en önemli nedeni insanımızın, Allah'ın vahyine gerektiği gibi ilgi duymaması ve vurdumduymaz olmasıdır. Bundan dolayı bugün yeryüzünde sayısız sıkıntı ve anarşi kol gezmektedir. Hâlbuki yaşamamız takdir olunan şu yeryüzünde kuranın gösterdiği biçimde yaşanırsa böyle bir duruma düşmeyeceğimiz bildirilmiştir: “...Şimdi benden size bir hidayet geldiği zaman, kim Benim hidayetime uyarsa, o, sapmaz ve sıkıntıya düşmez. Ama kim Beni anmaktan yüz çevirirse, onun için de dar bir geçim vardır. Kıyamet günü onu kör olarak haşrederiz.” (Tahâ, 123-124)

İnsanların cahiliye hayatının karanlığından kurtulmaları ve vahyin aydınlığına çıkması için Kuran'ın öngördüğü bir hayata yönelmeleri gerekmektedir. Bunun için insanlık, içinde bulunduğu günah bataklığından çıkıp arınmadıkça, temizlenip Rablerine yönelmedikçe bu gerçekleşmez.

Bir kişi bir günahın kendisine ne derece büyük zararlar verdiğini anlayınca her ne kadar günah işlemişse, işlemekte ise hemen terk etmesi ve Rabbinden bağışlanma dilemesi gerektiğini anlayacaktır. İnsanların günahların zararlarını bilmeleri, günahlarından hemen temizlenmeye sevk edeceği için bu kitabı tercüme etme ihtiya ı hissettik. Muvaffakiyet Allah teala'dandır...

Kitaptan bir kesit

İşlenen Günahın Olumsuz Etkisi Hemen G z kmeyebilir

Birçok insanın yanılđıya kapılmış olduğu bir konu var. Bazı insanların günahın kendi üzerindeki olumsuz etkisini hemen görmeyince zanneder ki artık işlemiş olduğum günahın olumsuz etkisini bir daha görmem yahut işlemiş olduğu günahın olumsuz etkisinin bir şekilde kendisine yansıyacağını unuttur. Oysa bu hatadır. şairin dediği gibi zanneder meseleyi;

Eğer duvar yıkıldığında toz yükselmezse,

Daha sonra ondan bir daha toz çıkmaz.

Kişi böyle zanneder ve büyük bir hataya düşer.

Subhanallah! Oysa günah işlendikten sonra kalbe atılan bu siyah nokta nice insanları helak etti, onca nimetleri yok etti, nice bel lara davetiye çıkardı. Bu mesele de cahillerden ziyade, buna aldanan nice âlimler ve faziletli insanlar da vardır! Bu konuda aldanmış kişi, bir zehirin nasıl etkisini daha sonra gösterdiğini ve nasıl öldürücü bir yaranın nihayetinde etkisini gösterdiğini bilmezler.

Eb  Derdâ'dan (r.a) rivayet edildiğine göre şöyle demiştir: "Allah'ı görüyormuşçasına ve kendinizi ölülerden sayarak kulluk edin. Bilin ki size az olup yeten bir mal, sizi eğleyip oyalayan çok maldan daha hayırlıdır. Bilin ki salih amel eskimez, günah da asla unutulmaz."

Fakat bazı durumlarda vardır ki, günahın cezasının bir kısmı peşindir daha sonra ya bırakılmaz. Zira Süleyman Teymî şöyle demiştir: "Kişi gizlice günah işler ve onun zilleti sabah olunca hemen üzerine çöker ve üzerinde belirir."³⁶

Yahya bin Muaz Râzî şöyle demektedir: "Bir kimsenin duasında; Ey Allah'ım! Beni düşmanlarımdan diline düşürme, deyip bir taraftan da kişinin kendi eliyle kendisini düşmanın diline düşürmesine hayret ediyorum.

Kendisine "Bu dediğin nasıl oluyor?" dediler. "Bir kimse, Allah'a dünyada isyan eder, sonra kıyamet günü kendi işlemiş olduğu günahlarından ötürü düşmanın (şeytan) diline düşer" dedi.

GÜNAHLARIN ZARARLARI

Günahların zararları hem dünya ve hem de ahirette kalbe ve bedene zarar verir. İşlenmiş olan günahların o kadar kötü ve çirkin etkileri, sonuçları vardır ki onları ancak Allah bilir. İşlenen günahların zararları saymakla bitmez;

Birinci Zarar:

Günahların insana vermiş olduğu zararlardan ilki "ilimden mahrum" bırakmaktır.

Çünkü ilim Allah'ın kalplere atmış olduğu bir nurdur. İşlenen günah ise bu nuru söndürür.

İmam Şafiî küçüklüğünde İmam Malik'in önüne oturup kendisinden ders almaya başlayınca, keskin ve parlak zekâsı, hızlı ve üstün anlayışı İmam Malik'in çok hoşuna gitti. İmam Şafi'i'ye: "Allah Teâlâ'nın senin kalbine bir nur atmış olduğunu görüyorum. Sen onu asla günah karanlığıyla söndürme" dedi.

İmam Şafî bir şiirinde şöyle demektedir: "Ezber gücümün zayıflığından dert yanarak Hocam Vekî'e şikâyetle bulundum. "Beni günahları terke irşad buyurdu. Dedi ki: Bil ki ilim değerli bir nimettir. Allah'ın değerli nimeti de günah işleyene verilmez."

İkinci Zararı:

Günahların insana vermiş olduğu zararlardan birisi de "Rızıktan mahrum bırakmaktır.

Rasûlullah (s.a.v) şöyle buyurdu: "Şüphesiz bir kul işlemiş olduğu bir günahdan dolayı rızıktan mahrum bırakılır"

Nasıl takva, rızkı celp ediyorsa, takvanın terki de fakirliği celp eder. Rızkı çekmede günahları terk etmekten daha etkin bir şey yoktur.

